

24 Σεπτεμβρίου 2021

[Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 28 ΚΑΙ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΩΝ (ΠΟΑ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ

Αιτητής

ΚΑΙ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Καθ' ης η Αίτηση

Χ. Πιερή (κα), για Γεωργιάδης & Πελίδης Δ.Ε.Π.Ε., για Αιτητή

Δ. Καλλή (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για Καθ' ης η Αίτηση

ΑΠΟΦΑΣΗ

Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.: Με την υπό κρίση προσφυγή, προσβάλλεται ως άκυρη, παράνομη και στερημένη οποιουδήποτε εννόμου αποτελέσματος η, κατόπιν αυτεπάγγελτης έρευνας¹ ληφθείσα, απόφαση της καθ' ης η αίτηση, Επιτροπής Προστασίας του

---

¹ Δυνάμει του άρθρου 23(2)(α) του Νόμου 13(Ι)/2008.

Ανταγωνισμού («η Επιτροπή»), ημερομηνίας 17.10.2014, σύμφωνα με την οποία επιβλήθηκε στον αιτητή διοικητικό πρόστιμο συνολικού ύψους €2.100.000 λόγω διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου (Ν. 13(I)/2008), ως αυτός ίσχυε κατά τον ουσιώδη χρόνο («ο Νόμος»).

Ο αιτητής, Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λίμιτεδ (ΠΟΑ), είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εγγεγραμμένος ως δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, που εμπορεύεται το νωπό αγελαδινό γάλα των αγελαδοτρόφων προς τους παστεριωτές και τα τυροκομεία. Μέλη δε και/ή μέτοχοι του αιτητή είναι το μεγαλύτερο μέρος των παραγωγών γάλακτος.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 28.5.2012, εξέτασε πληροφορίες, δημοσιεύματα και δελτία τύπου στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο, σύμφωνα με τα οποία ο αιτητής προέβαινε σε ενέργειες και/ή πρακτικές έναντι των αγελαδοτρόφων/μελών του σε σχέση με την πώληση/παράδοση νωπού αγελαδινού γάλακτος, οι οποίες αφορούσαν στην περίοδο από 1.1.2009 μέχρι 28.5.2012 και οι οποίες πρακτικές δυνατόν να παραβίαζαν τους κανόνες δικαίου του ανταγωνισμού. Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή αποφάσισε τη διεξαγωγή

αυτεπάγγελτης έρευνας εναντίον του αιτητή, αναφορικά με το ενδεχόμενο παράβασης των άρθρων 3 και/ή 6 του Νόμου, καθώς και των άρθρων 101 και/ή 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Σ.Λ.Ε.Ε.), με σκοπό τη διερεύνηση των πρακτικών του αιτητή έναντι των αγελαδοτρόφων/μελών του και των ενεργειών και/ή πρακτικών του σε σχέση με την πώληση/παράδοση του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο. Περαιτέρω, κατά την ίδια συνεδρία, η Επιτροπή αποφάσισε τη διεξαγωγή επιτόπου αιφνίδιας έρευνας στα γραφεία, στους χώρους και στα μεταφορικά μέσα του ΠΟΑ. Η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε στις 28.5.2012 και 29.5.2012 στα γραφεία του αιτητή.

Ακολούθως, κατά τη συνεδρία της, ημερομηνίας 25.6.2013, η Επιτροπή, υπό νέα σύνθεση, αποφάσισε ομόφωνα να δώσει οδηγίες προς την Υπηρεσία να διεξαγάγει εξ' υπαρχής προκαταρκτική έρευνα εναντίον του αιτητή αναφορικά με ενδεχόμενες παραβάσεις των άρθρων 3 και/ή 6 του Νόμου και των άρθρων 101 και/ή 102 της Σ.Λ.Ε.Ε. σε σχέση με την περίοδο από 1.1.2009 μέχρι 28.5.2012 και να υποβάλει σχετικό σημείωμα. Η Υπηρεσία ολοκλήρωσε την διεξαγωγή της προκαταρκτικής έρευνας και υπέβαλε σχετικό ενημερωτικό σημείωμα προς την Επιτροπή στις 25.11.2013. Εν συνεχεία, στη συνεδρία της ημερομηνίας 9.12.2013, η Επιτροπή ομόφωνα

διαπίστωσε ότι στοιχειοθετούνταν εκ πρώτης όψεως παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου εκ μέρους του αιτητή και αποφάσισε την ετοιμασία και αποστολή έκθεσης αιτιάσεων εναντίον του. Προκειμένου να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των εκ πρώτης όψεως παραβάσεων, δόθηκε στον αιτητή δικαίωμα πρόσβασης στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και ο αιτητής πραγματοποίησε δυο επιθεωρήσεις, στις 19.2.2014 και 28.2.2014. Στις 28.4.2014, ο αιτητής απέστειλε τις γραπτές του θέσεις επί των εκ πρώτης όψεως παραβάσεων, στις 2.5.2014 παρέστη στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, ενώ δι' επιστολής του ημερομηνίας 12.5.2014, απέστειλε συμπληρωματικές θέσεις.

Στη συνεδρία της, ημερομηνίας 12.6.2014, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε ότι στοιχειοθετούνταν οι παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου εκ μέρους του αιτητή και αποφάσισε να ειδοποιήσει αυτόν για την πρόθεσή της να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, συμφώνως του άρθρου 42 του Νόμου. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης της Επιτροπής, ημερομηνίας 17.10.2014

Η επίδικη απόφαση, ως προκύπτει από το ίδιο το περιεχόμενό της, λήφθηκε λόγω διαπίστωσης από την καθ' ης η αίτηση των ακόλουθων

παραβάσεων εκ μέρους του αιτητή, με την οποία επιβλήθηκαν σε αυτόν τα ακόλουθα διοικητικά πρόστιμα:

(i) Παράβαση του *άρθρου 3(1)(α)* του Νόμου, που αφορά στην πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του ΠΟΑ, που συμπεριλαμβάνουν συγκεκριμένους τυποποιημένους όρους καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος (επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ύψους €600.000).

(ii) Παράβαση του *άρθρου 3(1)(β)* του Νόμου, που αφορά στην πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του ΠΟΑ, που συμπεριλαμβάνουν την επιβολή ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού (επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ύψους €600.000).

(iii) Παράβαση του *άρθρου 3(1)(β)* του Νόμου, που αφορά στο μέτρο Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (ΟΠΓ) (επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ύψους €100.000)· και

(iv) Παράβαση του *άρθρου 6(1)(α)* του Νόμου, που αφορά στον καθορισμό και/ή στην επιβολή υπερβολικών και/ή αθέμιτων τιμών (επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ύψους €800.000).

Ακολούθως, σε συνεδρία της, ημερομηνίας 5.12.2014, η Επιτροπή εξέτασε τις υποδείξεις και αιτιολογήσεις του αιτητή ως προς τα στοιχεία που αυτός θεωρούσε εμπιστευτικής φύσης και αποφάσισε σχετικά, δίδοντας οδηγίες στην Υπηρεσία για δημοσίευση της μη εμπιστευτικής απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Πράγματι, η εν λόγω δημοσίευση έλαβε χώρα στις 22.12.2014, ενώ στις 19.1.2015 καταχωρήθηκε η υπό κρίση προσφυγή.

Οι συνήγοροι του αιτητή προωθούν δια της ογκωδέστατης (συνολικά 203 σελίδων) αρχικής γραπτής τους αγόρευσης σειρά λόγων ακύρωσης, οι οποίοι εξετάζονται κατωτέρω με τη σειρά και τον τρόπο που έχουν εκτεθεί στην εν λόγω αγόρευση. Ειδικότερα, με εκτενή αναφορά και σε σχετική νομολογία, εγείρονται ισχυρισμοί περί-

(α) πάσχουσας και/ή κακής συγκρότησης της Επιτροπής·

(β) παραβίασης των αρχών της δίκαιης δίκης και της φυσικής δικαιοσύνης και δη της αρχής της αμεροληψίας και, σε σχέση με το δικαίωμα πρόσβασης στον διοικητικό φάκελο, του δικαιώματος ακρόασης του ΠΟΑ·

(γ) εσφαλμένης ερμηνείας του Νόμου και/ή εσφαλμένης απόφασης της Επιτροπής όσον αφορά στην εφαρμογή των άρθρων 175 και 176 του Κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των

γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («ο Κανονισμός»).

(δ) πλάνης περί το νόμο αναφορικά με την παράλειψη εφαρμογής του περί Αναγνώρισης Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργικών Προϊόντων Νόμου του 2018 (Ν.27(Ι)/2018).

(ε) πραγματικής και νομικής πλάνης της Επιτροπής, όσον αφορά στην παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.

(στ) όσον αφορά στην παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου και σε σχέση με το μέτρο ΟΠΓ, έλλειψης δέουσας έρευνας, πραγματικής και νομικής πλάνης και μη επαρκούς αιτιολογίας.

(ζ) πραγματικής και νομικής πλάνης της Επιτροπής όσον αφορά στην παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου. και

(η) ανεπαρκούς αιτιολόγησης και μη διεξαγωγής δέουσας έρευνας κατά την επιβολή του διοικητικού προστίμου.

Από την πλευρά της, η συνήγορος για την καθ' ης η αίτηση, επικαλούμενη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αλλά και ημεδαπή, αντιτείνει ότι η προσβαλλόμενη πράξη λήφθηκε ορθά και νόμιμα, κατόπιν δέουσας έρευνας και σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ενωσιακού δικαίου, του Συντάγματος, της οικείας νομοθεσίας και τις γενικές αρχές του Διοικητικού Δικαίου, οι οποίες ουδόλως έχουν παραβιαστεί, είναι δε αυτή επαρκώς και/ή δεόντως

αιτιολογημένη και ουδεμία πλάνη επιλογώρησε κατά τη λήψη της. Ούτε και μπορεί να τίθεται ζήτημα πάσχουσας και/ή παράνομης συγκρότησης της Επιτροπής. Καταλήγει η κα Καλλή ότι δεν στοιχειοθετείται λόγος ακύρωσης και, συνακόλουθα, δε χωρεί επέμβαση του Δικαστηρίου.

Έχω εξετάσει με ιδιαίτερη προσοχή την προσβαλλόμενη απόφαση υπό το πρίσμα όλων των στοιχείων που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, τα οποία αποτέλεσαν το υπόβαθρο για προώθηση των εκατέρωθεν θέσεων, είτε υπέρ είτε κατά της νομιμότητας της επίδικης απόφασης, έργο που στην παρούσα περίπτωση υπήρξε ομολογουμένως ιδιαίτερα επίπονο, λόγω των μακροσκελών γραπτών αγορεύσεων των συνηγόρων, ιδίως δε της πλευράς του αιτητή. Προσπάθησα δε να περιορίσω στο μέτρο του δυνατού την έκταση της παρούσας, έχοντας όμως ταυτόχρονα κατά νου την ανάγκη για επαρκή εξέταση όλων των ζητημάτων που εγείρονται.

Ζητήματα πάσχουσας σύνθεσης και/ή συγκρότησης του συλλογικού διοικητικού οργάνου συνιστούν θέματα δημοσίας τάξεως και εξετάζονται κατά προτεραιότητα από το Δικαστήριο (βλ. ***THERMPHASE LIMITED v. Δημοκρατίας (1996) 4 Α.Α.Δ. 2714***). Έχει δε κατ' επανάληψη νομολογηθεί ότι η σύνθεση και/ή συγκρότηση του συλλογικού

διοικητικού οργάνου που λαμβάνει την επίδικη απόφαση, ανατρέχει στη ρίζα της νομιμότητας της ίδιας της τελικής, προσβαλλόμενης απόφασης. Τυχόν δε διαπίστωση προβλήματος, καθιστά, άνευ ετέρου, την απόφαση άκυρη (βλ. **Στυλιανός Αγαθοκλέους ν. Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, Α.Ε. 29/2011, ημερ. 21.7.2016, Σύνδεσμος Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου ν. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (2002) 3 Α.Α.Δ. 314, Sigma Radio T.V. Ltd ν. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2005) 3 Α.Α.Δ. 130**).

Εν προκειμένω, ο υπό του αιτητή προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης περί πάσχουσας και/ή κακής συγκρότησης της Επιτροπής, έγκειται στον ισχυρισμό ότι ο διορισμός της κας Λουκίας Χριστοδούλου, Προέδρου της Επιτροπής, ο οποίος διενεργήθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 16.4.2013, για περίοδο 5 ετών, ήτοι από 18.4.2013 μέχρι 17.4.2018, είναι παράνομος και/ή αντίκειται στο άρθρο 9(5)(α) του Νόμου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του υπό αναφορά άρθρου 9 (η έμφαση προστέθηκε)-

«9.-(1) Η Επιτροπή είναι πενταμελής και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τέσσερα άλλα μέλη, οι οποίοι διορίζονται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά από πρόταση του Υπουργού. Το

Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει και τέσσερα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου (7).

(2)(α) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει ως Πρόεδρο της Επιτροπής, προτεινόμενο από τον Υπουργό, πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και ήθους το οποίο έχει ειδικευμένη γνώση και πείρα περί τα νομικά και είναι ικανό να συμβάλει στην πραγμάτωση των σκοπών του παρόντος Νόμου.

(β) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει τέσσερα άλλα μέλη της Επιτροπής, προτεινόμενα από τον Υπουργό, πρόσωπα με ειδικευμένη γνώση και πείρα περί τα νομικά ή τα οικονομικά ή τον ανταγωνισμό ή τη λογιστική ή το εμπόριο ή τη βιομηχανία, ικανά να συμβάλουν στην πραγμάτωση των σκοπών του παρόντος Νόμου.

(γ) Ο Πρόεδρος και τα τέσσερα άλλα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης.

(3) Δεν επιτρέπεται στον Πρόεδρο, στα άλλα τέσσερα μέλη ή στα αναπληρωματικά μέλη να έχουν οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο συμφέρον, δυνάμενο να επηρεάσει το αμερόληπτο της κρίσης τους κατά την άσκηση των κατά τον παρόντα Νόμο αρμοδιοτήτων, εξουσιών και καθηκόντων της Επιτροπής.

(4) Η θητεία του Προέδρου και των άλλων τεσσάρων μελών της Επιτροπής είναι πενταετής και δύναται να ανανεωθεί μόνο μία φορά, τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2).

(5)(α) Σε περίπτωση που η θέση του Προέδρου ή άλλου μέλους της Επιτροπής κενωθεί πριν από τη λήξη της θητείας του, το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση του Υπουργού, προβαίνει στο διορισμό νέου Προέδρου ή άλλου μέλους για τον

υπόλοιπο χρόνο της θητείας του Προέδρου ή άλλου μέλους, ανάλογα με την περίπτωση, του οποίου η θέση έχει κενωθεί, τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2). Η θητεία του Προέδρου ή άλλου μέλους της Επιτροπής που διορίζεται δυνάμει της παρούσας παραγράφου, δύναται να ανανεωθεί δύο φορές, νοουμένου ότι κατά τον πρώτο του διορισμό ο Πρόεδρος ή το άλλο μέλος καλείται να υπηρετήσει για περίοδο μικρότερη των δύο ετών και έξι μηνών.».

Σύμφωνα δε με τον ορισμό του όρου «Πρόεδρος», που περιέχεται στο άρθρο 2 του ιδίου Νόμου (προστέθηκε η έμφαση)-

«Πρόεδρος» σημαίνει –

(α) τον Πρόεδρο της Επιτροπής και

(β) για τους σκοπούς διατάξεων άλλων από τα άρθρα 9, 10, 11, 12, 13, 16 και 53, το μέλος της Επιτροπής το οποίο αναπληροί τον Πρόεδρο».

Αποτελεί παραδεκτό γεγονός ότι η κα Χριστοδούλου διορίστηκε ως μέλος της Επιτροπής στις 14.5.2008 και διετέλεσε μέλος αυτής μέχρι και τις 19.12.2011. Ακολούθως, στις 20.12.2011, η κα Χριστοδούλου διορίστηκε ως Πρόεδρος της Επιτροπής, λόγω κένωσης της θέσης του Προέδρου, για το υπόλοιπο της θητείας του Προέδρου, ήτοι για έναν χρόνο και τέσσερεις μήνες. Συνεπώς ο διορισμός της αυτός έγινε δυνάμει του άρθρου 9(5)(α) ανωτέρω για το υπόλοιπο της θητείας του Προέδρου, τον οποίο αντικατέστησε, δηλαδή μέχρι τις 17.4.2013. Εν συνεχεία, με την προαναφερθείσα Απόφαση του Υπουργικού

Συμβουλίου, ημερομηνίας 16.4.2013, η κα Χριστοδούλου διορίστηκε ως Πρόεδρος για περίοδο 5 χρόνων και αυτό, είναι σαφές, συνιστά την πρώτη ανανέωση της θητείας της ως Προέδρου της Επιτροπής, συμφώνως των διατάξεων του άρθρου 9(5), το οποίο προβλέπει για τη δυνατότητα ανανέωσης της θητείας για δύο φορές, στην περίπτωση που κάποιο πρόσωπο διορίζεται για το υπόλοιπο της θητείας του Προέδρου, για περίοδο μικρότερη των 2 ετών και 6 μηνών. Κατά συνέπεια, δεν μπορούν να έχουν έρεισμα οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της πλευράς του αιτητή, που προβάλλει ότι ο διορισμός της κας Χριστοδούλου ως Προέδρου της Επιτροπής, στις 20.12.2011, συνιστά τη δεύτερη ανανέωση της θητείας της, κατά παράβαση του άρθρου 9(4) του Νόμου. Μια τέτοια προσέγγιση θα προσέκρουε ευθέως στο ίδιο το γράμμα του Νόμου, από το οποίο, ωστόσο, και δη για τους σκοπούς του εν λόγω άρθρου 9, προκύπτει με επαρκή σαφήνεια, ως ορθώς παρατηρεί και η συνήγορος της καθ' ης η αίτηση, η διάκριση μεταξύ διορισμού στη θέση του *Προέδρου* της Επιτροπής και διορισμού στη θέση *μέλους* της Επιτροπής.

Αντίθετα, η συνδυαστική γραμματική ερμηνεία των προαναφερθεισών διατάξεων, αλλά και το γράμμα της προεκτεθείσας διάταξης του άρθρου 9(5)(α) του Νόμου, δεν υποστηρίζει τη θέση των συνηγόρων του αιτητή, σύμφωνα με την οποία ο νομοθέτης, όταν αναφέρεται σε ανανέωση της

θητείας του Προέδρου ή άλλου μέλους της Επιτροπής, εννοεί ότι «εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που το πρόσωπο που θα διοριστεί στη θέση που έχει κενωθεί, διορίζεται για πρώτη φορά, είτε ως μέλος είτε ως Πρόεδρος της Επιτροπής, ήτοι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που διορίζεται ως νέος Πρόεδρος πρόσωπο που έχει ήδη υπηρετήσει ως μέλος.».

Έχει κατ' επανάληψη νομολογηθεί ότι η γραμματική ερμηνεία των νομοθετημάτων, δηλαδή η ερμηνεία με βάση το απλό γραμματικό και κατά κυριολεξία νόημα των λέξεων αποτελεί τον βασικό κανόνα ερμηνείας των νομοθετημάτων (βλ. **Δήμος Γαλατάκης Λτδ (2008) 3 Α.Α.Δ. 78** και **Γεωργιάδης & Υιός ν. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 142**). Πιο πρόσφατα, στην **Χρίστος Κωμοδρόμος ν. WHITE KNIGHT HOLDINGS LTD. (2010) 1 Α.Α.Δ. 1903**, η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, με αναφορά και στην **Southfield Industries Ltd. ν. Δήμου Λευκωσίας (1995) 3 Α.Α.Δ. 59**, επεσήμανε τα εξής σχετικά με το υπό συζήτηση ζήτημα:

«Συνιστά πάγια θέση της νομολογίας μας ότι βασικό κριτήριο για την ερμηνεία νομοθετήματος αποτελεί η συνήθης σημασία των λέξεων. Εκεί όπου οι πρόνοιες της νομοθεσίας είναι σαφείς, στις λέξεις θα πρέπει να δίδεται η γραμματική τους έννοια. Η τελεολογική μέθοδος ερμηνείας των νόμων είναι μεν επιτρεπτή, πλην όμως δεν καθιστά εφικτή ούτε και δικαιολογεί την απόκλιση από τις ρητές διατάξεις της

*νομοθεσίας ή τη μεταβολή του κειμένου της. Κεντρική επιδίωξη και στόχος του ερμηνευτικού έργου πρέπει να είναι η διακρίβωση της πρόθεσης του νομοθέτη. Αυτό είναι και το μόνο ζητούμενο. (Βλ. **Κ.Ο.Τ. v. Παπαδόπουλου (1990) 2 Α.Α.Δ. 86 και Southfield Industries Ltd. v. Δήμου Λευκωσίας (1995) 3 Α.Α.Δ. 59**).».*

Εν προκειμένω, ο Νόμος για το συγκεκριμένο θέμα είναι ξεκάθαρος και δεν μπορεί, κατ' εφαρμογή της τελεολογικής ερμηνείας, να εισάγονται νέες διατάξεις και/ή να γίνεται αναφορά σε διατάξεις που δεν υπάρχουν στο νομοθετικό κείμενο. Εφόσον ο νομοθέτης επιθυμούσε όπως ο χρόνος της θητείας μέλους, στην περίπτωση που το μέλος διορίζεται ως Πρόεδρος, λαμβάνεται υπόψη για το ζήτημα επαναδιορισμού του ίδιου ατόμου, θα το έπραττε ρητά με την προσθήκη σχετικής διάταξης στις πρόνοιες του Νόμου, κάτι ωστόσο που δεν έπραξε. Επαναλαμβάνω ότι, σύμφωνα με το σύνολο των ενώπιόν μου στοιχείων, ο από 20.12.2011 διορισμός της κας Λουκίας Χριστοδούλου στη θέση του Προέδρου της Επιτροπής δεν αποτελεί ανανέωση θητείας, αλλά πρώτο διορισμό στη θέση του Προέδρου, αφού προηγουμένως η κα Χριστοδούλου υπηρετούσε ως μέλος της Επιτροπής. Συνακόλουθα, και ο διορισμός του συγκεκριμένου προσώπου στη θέση του Προέδρου, με την Απόφαση ημερομηνίας 16.4.2013, αποτελεί την *πρώτη ανανέωση* της θητείας της.

Ενόψει των πιο πάνω, κρίνω ότι ο πρώτος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης που προωθείται, περί παράνομης συγκρότησης της Επιτροπής, δεν ευσταθεί και απορρίπτεται.

Προχωρώ τώρα στην εξέταση των ισχυρισμών περί παραβίασης των αρχών της δίκαιης δίκης και της φυσικής δικαιοσύνης.

Εντός αυτού του πλαισίου, οι συνήγοροι του αιτητή εγείρουν εν πρώτοις ζήτημα παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας και/ή μη ύπαρξης των απαιτούμενων εχεγγύων αμεροληψίας, και συνακόλουθης παρανομίας, εκ μέρους της Επιτροπής και/ή της Προέδρου της Επιτροπής κατά τη λήψη της επίδικης απόφασης, κατά παράβαση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη (Άρθρο 30 Συντάγματος), του άρθρου 42 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/1999) και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Προς υποστήριξη δε της επιχειρηματολογίας τους, αναφέρονται, αφενός, σε δυο δημοσιεύματα της εφημερίδας «Φιλελεύθερος», ημερομηνίας 30.5.2012 και 7.8.2012 αντίστοιχα, αναφορικά με την αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτροπής εναντίον του αιτητή, στα οποία περιέχονται δηλώσεις της Προέδρου της Επιτροπής και, αφετέρου, σε αναφορές ημερομηνίας 30.1.2013, του

δημοσιογράφου της εκπομπής «60 Λεπτά» στο τηλεοπτικό κανάλι «Σίγμα», με τίτλο «ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ».

Η, θεμελιώδους σημασίας, αρχή της αμεροληψίας που πρέπει να διέπει τη δράση του διοικητικού οργάνου κατά τη λήψη των αποφάσεών του, περιέχεται στο άρθρο 42 του Νόμου 158(Ι)/1999, όπου προβλέπεται ότι-

«42-(1) Κάθε διοικητικό όργανο που μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρέπει να παρέχει τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης.

(2) Δε μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρόσωπο που έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβασή της.».

Έχει δε κατ' επανάληψη τονιστεί μέσα από τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου ότι κάθε έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή και/ή ικανοποιητική βεβαιότητα από γεγονότα που εμφανίζονται στους διοικητικούς φακέλους ή από λογικά συμπεράσματα που τεκμαίρονται από τα γεγονότα αυτά (βλ. **Φειδίας Εκτωρίδης ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 922** και **Όθωνος ν. Δημοκρατίας (1989) 3 C.L.R. 475**). Το δε βάρος απόδειξης σε τέτοιες περιπτώσεις φέρει ο διάδικος που επικαλείται την ύπαρξη μεροληψίας ή προκατάληψης (βλ.

Νεοφύτου v. ΕΔΥ (2007) 3 Α.Α.Δ. 8 και Medcon Construction Co Ltd v. Δημοκρατίας (2002) 3 Α.Α.Δ. 441).

Στην σχετικά πρόσφατη απόφασή της, στην **Γιαννακού Κωνσταντινίδου v. Δημοκρατίας, Α.Ε. 231/2012, ημερ. 24.10.2018**, η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου εξέτασε παρόμοιους ισχυρισμούς, για μεροληψία και έλλειψη αντικειμενικότητας και τους απέρριψε, με αναφορά στην **Παπαδοπούλου v. Δημοκρατίας (2009) 3 Α.Α.Δ. 526**, όπου λέχθηκαν τα ακόλουθα, άμεσα σχετικά με το υπό συζήτηση ζήτημα:

«...ισχυρισμοί περί έλλειψης αμεροληψίας θα πρέπει να αποδεικνύονται και η προβολή τέτοιων ισχυρισμών στην αγόρευση του αιτητή δεν είναι αρκετοί (βλέπε μεταξύ άλλων **Soteriadou & Others v. Republic (1983) 3 C.L.R. 921, Ιακωβίδης v. Δημοκρατίας (1997) 3 Α.Α.Δ. 28 και Πετρίδου v. Δημοκρατίας (2004) 3 Α.Α.Δ. 636**, για να περιοριστούμε μόνο στις αποφάσεις στις οποίες αναφέρεται το πρωτόδικο δικαστήριο).

Στην υπόθεση **Κοντεμενιώτης v. C.B.C (1982) 3 Α.Α.Δ. 1027** αποφασίστηκε ότι η τεταμένη σχέση μεταξύ ιεραρχικά ανώτερου και κατώτερου υπαλλήλου που βασίζεται σε αξιολόγηση ή κρίση για την απόδοση του τελευταίου, μπορεί να μην είναι αρεστή αλλά δεν θεμελιώνει προκατάληψη. Εξ άλλου, στην υπόθεση **Καψοσιδέρης v. Δημοκρατίας (1995) 3 Α.Α.Δ. 176**, τονίστηκε ότι η έλλειψη αμεροληψίας θα πρέπει να αποδεικνύεται με ικανοποιητική

*βεβαιότητα, είτε από γεγονότα που παρουσιάζονται στους σχετικούς διοικητικούς φακέλους ή με ασφαλή συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από την ύπαρξη τέτοιων γεγονότων. Η σύνταξη μη ευνοϊκής εμπιστευτικής έκθεσης δεν θεωρείται από μόνη της ως ικανοποιητική απόδειξη έλλειψης αμεροληψίας (**Christou v. Republic (1980) 3 C.L.R. 437, 449**). Ούτε η ύπαρξη τεταμένων σχέσεων μεταξύ προϊστάμενου και υπαλλήλου που προέρχονται από την εργασιακή τους σχέση και που πηγάζουν από την κακή εντύπωση που ο προϊστάμενος σχημάτισε για τις υπηρεσίες ή τη συμπεριφορά του υφιστάμενου του, μπορούν να θεμελιώσουν προκατάληψη.».*

Εν προκειμένω, υπό το φως των πιο πάνω και λαμβανομένων των όσων έχουν τεθεί ενώπιόν μου, κρίνω πως δεν προκύπτει στον απαιτούμενο βαθμό και/ή με επαρκή και/ή σαφή και/ή βέβαιο τρόπο οποιαδήποτε μεροληπτική στάση της Επιτροπής εναντίον του αιτητή, ο οποίος βεβαίως και φέρει το σχετικό βάρος απόδειξης της ύπαρξης μεροληψίας εναντίον του, η οποία, επαναλαμβάνω, θα πρέπει να αποδεικνύεται με βεβαιότητα και όχι με απλούς ισχυρισμούς.

Διαπιστώνω δε ότι και στην προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής, ημερομηνίας 17.10.2014 (βλ. σελ. 9-33), απαντώνται παρόμοιοι και/ή οι ίδιοι εν πολλοίς ισχυρισμοί του αιτητή περί έλλειψης αμεροληψίας εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση, οι οποίοι είχαν ήδη τεθεί και κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία.

Ειδικότερα, η σχετική επιχειρηματολογία της πλευράς του αιτητή σε σχέση με το πρώτο δημοσίευμα, ημερομηνίας 30.5.2012, στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι η Πρόεδρος της Επιτροπής έκανε λόγο σε «*άθλο της Επιτροπής να τα βάλει με έναν τεράστιο οργανισμό [ενν. τον ΠΟΑ]*». Επ' αυτού δόθηκε απάντηση από την Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφασή της (βλ. σελ. 28 και 29), στην οποία αναφέρονται τα εξής:

«Η Επιτροπή επισημαίνει εν πρώτοις ότι η εν λόγω φράση δεν περικλείεται σε εισαγωγικά και, ως εκ τούτου δεν διαφαίνεται να αποτελεί αυτολεξεί δήλωση της Προέδρου. Κατ' επέκταση ατυχώς παρουσιάστηκε ως τέτοια στο έγγραφο 2/5/2014 με την τοποθέτηση της εντός εισαγωγικών. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, δεν διαφαίνεται ο λόγος για τον οποίο η εν λόγω φράση δεικνύει προκατάληψη λαμβανόμενου υπόψη του αριθμού των μελών του εν λόγω Συνδέσμου που αποτελούν περί το 80% των αγελαδοτρόφων κατά τον εν λόγω χρόνο, σε σχέση με το μικρό μέγεθος της Υπηρεσίας της Επιτροπής η οποία και θα καλείτο να διεξάγει την σχετική έρευνα. Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τόσο επί προηγούμενων συνεθίσεων της Επιτροπής όσο και με τη σημερινή της σύνθεση, η Επιτροπή έχει εγείρει και θίγει πάμπολλες φορές ενώπιον αρμοδίων φορέων ή και στα ΜΜΕ το ζήτημα των περιορισμένων ανθρώπινων πόρων που έχει στη διάθεση της. Επιπλέον, στην εν λόγω φράση δεν γίνεται οποιαδήποτε άλλη αναφορά στον Π.Ο.Α. παρά στο μέγεθος αυτού συγκρινόμενου με το μέγεθος της Υπηρεσίας της Επιτροπής και δεν καθίσταται σαφής ο λόγος για τον οποίο μια τέτοια φράση η οποία περιέχεται σε δημοσίευμα και δεν έχει παρατεθεί αυτολεξεί μπορεί να οδηγήσει τον οποιοδήποτε τρίτο σε συμπέρασμα

αναφορικά με την ύπαρξη ή όχι προκατάληψης». Συνεπώς, το εν λόγω δημοσίευμα δεν αποδεικνύει προκατάληψη της Προέδρου με τον τρόπο και στον βαθμό που απαιτείται σύμφωνα με τα όσα έχουν παρατεθεί ανωτέρω. Εν πάση περιπτώσει, όπως επισημαίνεται στην απόφαση της Επιτροπής, «το εν λόγω δημοσίευμα είναι μεταγενέστερο της απόφασης της Επιτροπής, υπό την προηγούμενη σύνθεση της, για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας, όπως αναγνωρίζει και ο δικηγόρος του Π.Ο.Α.».

Επιπρόσθετα, σε σχέση πάντα με το ίδιο δημοσίευμα, παρατηρώ ότι ο αιτητής, προς επίρρωση της επιχειρηματολογίας του περί έλλειψης αμεροληψίας εκ μέρους της Επιτροπής, αναφέρεται σε έτερη απόφαση της Επιτροπής, στο πλαίσιο άλλης υπόθεσης, η οποία αφορά και/ή σχετίζεται με τον ΠΟΑ και άλλη εταιρεία παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων. Ωστόσο, δεν αντιλαμβάνομαι πως οι δυο υποθέσεις συνδέονται ενόψει και των ζητημάτων που εδώ εξετάζονται, δεν εντοπίζω να υπάρχει η απαιτούμενη εξήγηση εκ μέρους του αιτητή ως προς τον τρόπο, με τον οποίο οι δύο υποθέσεις σχετίζονται και, εν πάση περιπτώσει, δεν στοιχειοθετείται η ύπαρξη μεροληψίας εκ μέρους της Επιτροπής.

Περαιτέρω, σε σχέση με το έτερο δημοσίευμα, ημερομηνίας 7.8.2012, στο οποίο, σύμφωνα με την πλευρά του αιτητή, περιέχονται δηλώσεις της Προέδρου της Επιτροπής, με τις οποίες επιρρίπτονται δημόσια

ευθύνες στον Π.Ο.Α. για την έλλειψη γάλακτος στην αγορά και του αποδίδεται κακόβουλη συμπεριφορά ως προς αυτό, επίσης παρατηρώ ότι δεν στοιχειοθετείται στον απαιτούμενο βαθμό οποιαδήποτε μεροληπτική συμπεριφορά της Επιτροπής. Σύμφωνα, εξάλλου, και με τα όσα η ίδια η Επιτροπή είχε αναφέρει επ' αυτού στην απόφασή της (βλ. σελ. 29), *«το εν λόγω δημοσίευμα αφορά την απόφαση της Επιτροπής για λήψη προσωρινών μέτρων αναφορικά με τις ενέργειες του Π.Ο.Α. σε ό,τι αφορά τις εταιρείες Pittas Dairy Industries Ltd και Pittas Dairies Ltd και δεν φαίνεται να συνδέεται με οποιοδήποτε τρόπο με την παρούσα απόφαση. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εν λόγω δηλώσεις της Προέδρου δεν διαφαίνεται να έχουν καταγραφεί αυτολεξεί. Σε οποιαδήποτε περίπτωση δεν καθίσταται σαφές πώς αυτή η δήλωση, η οποία αφορά μια εντελώς διαφορετική διαδικασία δεικνύει μεροληψία εκ μέρους της Προέδρου στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας»*. Επιπρόσθετα, στην επίδικη απόφαση (βλ. σελ. 32), τονίστηκε από την Επιτροπή πως *«δεν καθίσταται σαφής ο τρόπος με τον οποίο ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. επιχειρεί να συνδέσει την υπόθεση των εταιρειών Pittas Dairies Ltd και Pittas Dairy Industries Ltd με την παρούσα αυτεπάγγελη έρευνα ούτε και ο λόγος για τον οποίο θεωρεί ότι η χρονική στιγμή της απόφασης της Επιτροπής για διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας αποτελεί απόδειξη ή στοιχείο το οποίο δεικνύει προκατάληψη»*. Οι αμέσως πιο πάνω επισημάνσεις εκ μέρους της καθ'

ης η αίτηση κρίνονται εύλογες, εφόσον, πράγματι, θεωρώ ότι η περί ης ο λόγος υπόθεση φαίνεται να συνιστά μια υπόθεση σαφώς διακριτή και/ή διαφορετική από την παρούσα και δεν προκύπτει πως η εν λόγω υπόθεση συνδέεται με την υπό εξέταση, ούτως ώστε μάλιστα να μπορούν να υποστηριχθούν με την απαιτούμενη επάρκεια ισχυρισμοί περί μεροληψίας εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση. Σημειώνω, πρόσθετα, την επισήμανση της πλευράς της καθ' ης η αίτηση ότι η συγκεκριμένη πληροφόρηση συνιστά πληροφόρηση σε σχέση με τις διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής και για τις οποίες η τελευταία προβαίνει στην έκδοση σχετικών ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα της για σκοπούς ενημέρωσης του κοινού. Συμφωνώ, συναφώς, με τη θέση της συνηγόρου της καθ' ης η αίτηση ότι η πρακτική της ενημέρωσης και πληροφόρησης του κοινού για υποθέσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ενώπιον της Επιτροπής, ουδόλως μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά παράβαση της αρχής της αμεροληψίας, η οποία, επαναλαμβάνεται, θα πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα. Ούτε και μπορεί η πληροφόρηση για την εξέλιξη μίας διαδικασίας να δημιουργήσει εύλογη εντύπωση σε ένα εχέφρονα πολίτη, ότι η Επιτροπή δεν θα ενεργήσει ως οφείλει, ήτοι κατά τρόπο ανεξάρτητο και αμερόληπτο.

Πάντως, και προτού προχωρήσω στην εξέταση άλλων ζητημάτων, θα πρέπει να επισημάνω, όπως εξάλλου και η ίδια η Επιτροπή επεσήμανε

στην απόφασή της, ότι ο αιτητής, παρόλο που είχε το χρόνο να προβάλει προηγουμένως τις θέσεις του γραπτώς επί του υπό συζήτηση θέματος, ήγειρε τον ισχυρισμό περί έλλειψης αμεροληψίας στις 2.5.2014, ήτοι δυο και πλέον χρόνια μετά τα πιο πάνω δημοσιεύματα και αφού είχε ήδη αρχίσει η ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής. Κατά τη νομολογία, ωστόσο, το θέμα της προκατάληψης πρέπει να τίθεται με την πρώτη δυνατή ευκαιρία και σε περίπτωση που, ενώ υπάρχει πλήρης γνώση των γεγονότων που θεμελιώνουν το ενδεχόμενο προκατάληψης, ο διάδικος αδρανεί να το εγείρει, το δικαίωμά του θεωρείται ως εγκαταλειφθέν (βλ. **Αναφορικά με την Αίτηση του Χαράλαμπου Τοουλιά (1989) 1 Α.Α.Δ. 62, Αναφορικά με την Αίτηση του Γιάννου Νικολαΐδη (1997) 1 Α.Α.Δ. 890, Μιχαηλίδης κ.α. ν. Σκαμπίλα (2001) 1 Α.Α.Δ.1290 και Μάντζιαρης Μιχάλης ν. Δημοκρατίας (2010) 3 Α.Α.Δ. 429**). Εν προκειμένω, δεν καθίσταται σαφής και/ή αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο εγείρεται από τον αιτητή ζήτημα μεροληψίας δύο περίπου έτη μετά τα εν λόγω δημοσιεύματα.

Περαιτέρω, δεν έχουν επαρκές έρεισμα οι, με αναφορά στην προαναφερθείσα τηλεοπτική εκπομπή ημερομηνίας 30.1.2013, ισχυρισμοί περί μεροληψίας της Επιτροπής, εφόσον προκύπτει ότι ο σχετικός ισχυρισμός της πλευράς του αιτητή στηρίζεται σε δηλώσεις δημοσιογράφου αναφορικά με την εξασφάλιση στοιχείων από την

Επιτροπή, χωρίς ωστόσο κάτι τέτοιο να στοιχειοθετείται επαρκώς. Ελλείπει και σε αυτή την περίπτωση η ύπαρξη επαρκούς βεβαιότητας, η οποία απαιτείται να προκύπτει από γεγονότα, για να μπορεί να στοιχειοθετηθεί η έλλειψη αμεροληψίας εκ μέρους της Επιτροπής. Σχετικά, στην προσβαλλόμενη απόφασή της (βλ. σελ. 23), η Επιτροπή ανέφερε ότι *«το εν λόγω ζήτημα έχει ήδη απαντηθεί με επιστολή της ημερομηνίας 18/2/2013 όταν το ζήτημα είχε εγερθεί στο παρελθόν από τον Π.Ο.Α., στη βάση της οποίας η Επιτροπή απέρριψε κατηγορηματικά τους ισχυρισμούς που τέθηκαν, διαβεβαιώνοντας ότι λειτουργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες των νόμων, οι οποίοι διέπουν τη λειτουργία της και πως είναι πλήρως προσηλωμένη στην πραγμάτωση του σκοπού της, ήτοι την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.»*. Δεν έχει τεθεί οτιδήποτε ενώπιόν μου που να μπορεί να ανατρέψει τα πιο πάνω με πειστικό τρόπο και/ή την απαιτούμενη επάρκεια και που, εν πάση περιπτώσει, επαναλαμβάνω, να θεμελιώνει τον ισχυρισμό περί μεροληψίας της καθ' ης η αίτηση με επαρκή βεβαιότητα.

Συναφώς, ως προς τον ισχυρισμό της πλευράς του αιτητή περί διαρροής και/ή παράδοσης στοιχείων σε συγκεκριμένο δημοσιογράφο, προκύπτει ότι η καθ' ης η αίτηση με σχετική επιστολή της (επισυνάπτεται και ως συνημμένο 1 στη γραπτή αγόρευση της δικηγόρου της)

αρνήθηκε και/ή αντέκρουσε τον εν λόγω ισχυρισμό και, πρόσθετα, ενημέρωσε τον δικηγόρο του αιτητή ότι είχε διεξαγάγει εσωτερική έρευνα «η οποία κατέδειξε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο πως τέτοιου είδους ισχυρισμοί είναι παντελώς αβάσιμοι», για τους λόγους που εκεί αναφέρονται.

Τέλος, δεν μπορώ να συμφωνήσω ούτε με τον ισχυρισμό της πλευράς του αιτητή ότι η Πρόεδρος της Επιτροπής αποφάσισε *ατομικά* ότι δεν τίθεται θέμα εξαίρεσής της, εφόσον κάτι τέτοιο δεν υποστηρίζεται από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης. Αντίθετα, και παρόλο που νομολογιακά, όσον αφορά βεβαίως σε διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίου, το αίτημα για εξαίρεση αφορά και πρέπει να αποφασίζεται μόνον από το πρόσωπο στο οποίο αφορά (βλ. ενδεικτικά ***Pres. of Republic v. House of R/tatives (1985) 3 C.L.R. 1501, 1504-1505***)², όπως προκύπτει από την ίδια την προσβαλλόμενη απόφαση (βλ. σελ. 18), η απόφαση αναφορικά με την μη ύπαρξη μεροληψίας της Προέδρου, λήφθηκε συλλογικά από την καθ' ης η αίτηση, καθότι, ως ρητά αναφέρεται, «η Επιτροπή κρίνει ότι τα ζητήματα που τίθενται στο εν λόγω αίτημα χρήζουν της απάντησης της ως συλλογικό όργανο, το οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις του ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία, έχοντας υπόψη και το γεγονός ότι οι ισχυρισμοί που καταγράφονται στο εν λόγω αίτημα αφορούν και την Επιτροπή.».

Καταλήγω λοιπόν ότι στην υπό εξέταση περίπτωση δεν τεκμηριώνεται επαρκώς και/ή με την απαιτούμενη επάρκεια ο ισχυρισμός περί παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας από την Επιτροπή και ο σχετικός εγειρόμενος λόγος ακύρωσης απορρίπτεται ως αβάσιμος.

Έτερος προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης που προωθείται, έγκειται στον ισχυρισμό περί παραβίασης των αρχών της δίκαιης δίκης, ο οποίος είναι δισκελής: σύμφωνα με τους δικηγόρους του αιτητή, υπάρχει παραβίαση των αρχών της δίκαιης δίκης, καθότι, αφενός, η δομή και λειτουργία της Επιτροπής δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις του Άρθρου 30.2 του Συντάγματος και του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα, ως υποβάλλει η πλευρά του αιτητή, δυνάμει των διατάξεων του Νόμου, η Επιτροπή ενεργεί ως διερευνητής/εξεταστής ενδεχόμενης παράβασης του ανταγωνισμού, ως κατηγορός, αλλά και ως δικαστής/κριτής, με αποτέλεσμα *«εύλογα να εγείρονται βάσιμες και σοβαρές αμφιβολίες στο νου ενός μέσου εχέφρονα πολίτη, αναφορικά με το κατά πόσον με τη συγκεκριμένη αρχιτεκτονική δημόσια επιβολής των κανόνων του ανταγωνισμού διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και αμεροληψία, που αποτελούν την πεμπτουςία διεξαγωγής δίκαιης δίκης»*. Μάλιστα, συνεχίζει η πλευρά του αιτητή, το «έλλειμμα» αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα ημεδαπά Δικαστήρια ασκούν ακυρωτικό έλεγχο και δεν έχουν πλήρη δικαιοδοσία για έλεγχο των

---

² Αυτές οι νομολογιακές αρχές εφαρμόζονται κατ' αναλογία και όσον αφορά στη λειτουργία της Επιτροπής.

αποφάσεων της Επιτροπής, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Νόμος και γενικότερα η όλη αρχιτεκτονική, στην οποία εδράζεται η δημόσια επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στην Κύπρο, είναι αντίθετα με τις επιταγές του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ. Αφετέρου, ως θα αναφερθεί και πιο κάτω, ο ισχυρισμός του αιτητή περί παράβασης των αρχών της δίκαιης δίκης άπτεται και του τρόπου άσκησης του δικαιώματός του για πρόσβαση στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία.

Εν πρώτοις, ως προς το πρώτο σκέλος του ισχυρισμού του αιτητή, θα πρέπει εξ' αρχής να λεχθεί ότι το εγειρόμενο ζήτημα έχει ήδη επιλυθεί μέσα από τις αποφάσεις της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Πράγματι, η επάρκεια του υπό του Ανωτάτου-και πλέον Διοικητικού-Δικαστηρίου διενεργούμενου ελέγχου αναφορικά με προσβαλλόμενες διοικητικές αποφάσεις, ως η επίδικη, έχει απασχολήσει το Ανώτατο Δικαστήριο σε σειρά υποθέσεων, όπου ακριβώς εξετάστηκαν ισχυρισμοί και λόγοι ακύρωσης παρόμοιοι και/ή ανάλογοι με αυτούς που εδώ προβάλλονται από τον αιτητή, οι οποίοι και απορρίφθηκαν, καθότι θεωρήθηκε ότι ο εν λόγω δικαστικός έλεγχος, πληροί τα εχέγγυα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (βλ. ***Sigma Radio T.V. v Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2004) 3 Α.Α.Δ., 134*** και ***ANTENNA Λίμιτεδ v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, Υποθ. Αρ. 1625/2006,***

ημερ. 20.10.2009). Πιο πρόσφατα, στην *Jupiwind Ltd v Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας Α.Ε. 91/12, ημερ. 18.1.2018*, η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, με αναφορά και στην *Sigma Radio, ανωτέρω*, επεσήμανε τα εξής σχετικά με το υπό συζήτηση ζήτημα:

«Τόσο το Ανώτατο Δικαστήριο στη *Sigma*, όσο και το ΕΔΑΔ, επαναβεβαίωσαν ότι ένα διοικητικό όργανο ή αρχή δεν είναι Δικαστήριο *stricto sensu* και επομένως δεν υπάρχει παραβίαση του Άρθρου 30.2 του Συντάγματος και του άρθρου 6.1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης υπό την προϋπόθεση πάντοτε ότι ο Νόμος και οι Κανονισμοί που διέπουν τη λειτουργία του διοικητικού οργάνου παρέχουν όλα τα εχέγγυα αμεροληψίας και ανεξαρτησίας. Στο ευρύτερο πλαίσιο λειτουργίας διοικητικών οργάνων, όπως η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης και η Κεντρική Τράπεζα, πρέπει να ενσωματωθεί και η θέση του ΕΔΑΔ ότι τέτοια όργανα λειτουργούν με στόχο την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των νόμων που διέπουν διάφορες ουσιώδεις υπηρεσίες ούτως ώστε να παρέχεται έδαφος για ουσιαστικό έλεγχο από τα πρακτικά ή εθνικά εποπτικά όργανα των φορέων εκείνων που ασκούν λειτουργία στο συγκεκριμένο τομέα, όπως η Ραδιοτηλεόραση ή η Κεντρική Τράπεζα που ελέγχει τις εμπορικές τράπεζες («*grounds of expediency*»), (παρ. 160 της απόφασης του ΕΔΑΔ).».

Ας σημειωθεί, περαιτέρω, ότι η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Sigma Radio, ανωτέρω*, όσον αφορά στην ασκούμενη από το Δικαστήριο δικαιοδοσία και κατά πόσο αυτή πληροί τα εχέγγυα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, αποτέλεσε ακολούθως αντικείμενο εξέτασης από

το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση ***Sigma Radio Television Ltd v. Cyprus, Applications nos. 32181/04 and 35122/05***, όπου το Δικαστήριο, σε υπόθεση που αφορούσε στον έλεγχο απόφασης διοικητικού οργάνου αντίστοιχου με την Επιτροπή, διαπίστωσε την επάρκεια του δικαστικού ελέγχου, επισημαίνοντας τα εξής: «*Having regard to all the above, the Court finds that the scope of the review of the Supreme Court in the judicial review proceedings in the present case was sufficient to comply with Article 6 of the Convention.*». Συναφώς, ο έλεγχος νομιμότητας που διενεργείται στη βάση των προνοιών του Άρθρου 146 Συντάγματος, δεν μπορεί να θεωρηθεί εκ των προτέρων ότι δεν πληροί τα εχέγγυα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (βλ. και ***Bryan v the United Kingdom (Application no. 19178/91)*** και την απόφαση του ΔΕΕ στην ***Telefonica SA v. The Commission, C-295/12 P, ημερ. 10.7.2014***). Επιπρόσθετα, χρήσιμη παραπομπή μπορεί να γίνει και στην απόφαση του ΕΔΔΑ στην ***Menarini Diagnostics κατά Ιταλίας, της 27ης Σεπτεμβρίου 2011 (προσφυγή υπ' αριθ. 43509/08)***, στην οποία αναφέρεται και η πλευρά του αιτητή. Στην εν λόγω υπόθεση, όπου το Δικαστήριο εξέταζε διοικητική διαδικασία που αφορούσε στην επιβολή κυρώσεων από εθνική αρχή ανταγωνισμού, τονίστηκε ότι μία διοικητική διαδικασία διαφέρει από πολλές απόψεις από την ποινική διαδικασία με την αυστηρή έννοια του όρου και επισημάνθηκε περαιτέρω ότι παρόλο

που αυτές οι διαφορές δεν απαλλάσσουν τα συμβαλλόμενα κράτη από την υποχρέωση σεβασμού όλων των εγγυήσεων του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, εντούτοις μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο εφαρμογής των εν λόγω υποχρεώσεων. Στην ίδια δε απόφαση, το ΕΔΔΑ, αξιολογώντας τον ακυρωτικό έλεγχο που άσκησε το Ιταλικό ακυρωτικό Δικαστήριο στην προσβαλλόμενη απόφαση της Ιταλικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία είχε επιβάλει σχετικό διοικητικό πρόστιμο, έκανε δεκτή τη θέση ότι, όταν η Διοίκηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια, ο Δικαστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει την κρίση της, είναι όμως επαρκές, για σκοπούς πλήρους ελέγχου, ότι μπορεί να εξετάσει ότι η Διοίκηση άσκησε προσηκόντως τις εξουσίες της.

Υπό το φως των πιο πάνω νομολογιακών κατευθυντήριων, θεωρώ ότι και ο υπό του ημεδαπού Δικαστηρίου διενεργούμενος έλεγχος επιτρέπει στον Δικαστή να εξετάσει την επάρκεια και πληρότητα των κυρώσεων που επιβάλλει η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού, μέσα από το πρίσμα των αρχών της δέουσας έρευνας, πλάνης (πραγματικής ή νομικής) και επάρκειας της αιτιολογίας. Το Ανώτατο-και πλέον το Διοικητικό- Δικαστήριο έχει την εξουσία, στα πλαίσια του εξεταστικού συστήματος που χαρακτηρίζει τον ακυρωτικό έλεγχο, να προβαίνει σε έλεγχο συμβατό με αυτόν που το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ επιβάλλει και/ή προβλέπει. Επισημαίνω, εξάλλου, ότι το Διοικητικό Δικαστήριο, στην

πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειάς του, στην **Alpha Bank Cyprus Ltd v. Υπηρεσίας Ανταγωνισμού και Προστασίας Καταναλωτών του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού κ.α., Υποθ. Αρ. 1293/2016, ημερ. 15.11.2019**, ακολούθησε παρόμοια προσέγγιση, κατά την εξέταση ισχυρισμών πανομοιότυπων με τους προβαλλόμενους στην παρούσα, καθώς και του ζητήματος της επάρκειας και της συμβατότητας του ασκούμενου από το Διοικητικό Δικαστήριο αναθεωρητικού ελέγχου με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, τονίζοντας ότι η φύση της δικαιοδοσίας του Διοικητικού Δικαστηρίου ως αναθεωρητικής, και μόνον, δεν μπορεί να οδηγήσει, βάσει και της πρόσφατης νομολογίας του ΕΔΑΔ, σε διαπίστωση περί παράβασης του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Στην εν λόγω απόφασή του, το Δικαστήριο, με παραπομπή και στην **Sigma Radio Television Ltd, ανωτέρω**, καθώς και στην **Jurwind, ανωτέρω**, τόνισε και τα εξής:

*«Το ότι το παρόν δικαστήριο ασκεί επαρκή έλεγχο αποτελεί δεδομένο που έχει επισφραγιστεί με τις ανωτέρω αποφάσεις του ΕΔΑΔ, αλλά ειδικότερα της **Sigma Radio Television Ltd,(ανωτέρω)**, αλλά και της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Sigma Radio T.V. Ltd** και πρόσφατα της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Jurwind και Άλλοι (ανωτέρω)**.».*

Στην **Jurwind και Άλλοι, ανωτέρω**, το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε επίσης ότι, όπως έχει αναγνωρισθεί και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά

και από το ίδιο το ΕΔΔΑ, τελική σημασία δεν έχει η συμβατότητα ή μη του πρωτοβάθμιου διοικητικού οργάνου με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, αλλά η συμβατότητα ή μη με το εν λόγω άρθρο 6 «*υπό το φως της όλης διαδικασίας, περιλαμβανομένης και της εξέτασης ή ελέγχου που γίνεται από ανώτερο διοικητικό όργανο, και, στην πορεία, από Δικαστήριο σε διάφορους βαθμούς δικαιοδοσίας. Είναι πλέον καθολικά αποδεκτό ότι τα όποια μεμπτά στοιχεία ενός πρωτοβάθμιου διοικητικού οργάνου θεραπεύονται από το μεταγενέστερο Δικαστικό, κυρίως, έλεγχο, όταν η λειτουργία του διοικητικού οργάνου κρίνεται, όπως προηγουμένως αναφέρθηκε, επαρκής στο πλαίσιο πάντοτε της διοικητικής δικαιοδοσίας*». Ο δε συνδυασμός ερευνητικών και δικαστικών καθηκόντων ή εξουσιών δεν είναι αφ' εαυτού ασυμβίβαστος με την ανάγκη για επίδειξη αμεροληψίας, εκτός και εάν καταδειχθεί ότι υπάρχει προκατάληψη (βλ. απόφαση της Ολομέλειας του Διοικητικού Δικαστηρίου στην **ALPHA BANK CYPRUS LTD, ανωτέρω**).

Σημειώνω, εν κατακλείδι, ότι παρόμοιοι ισχυρισμοί, περί παράβασης του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και του δικαιώματος δίκαιης δίκης έχουν τεθεί και ενώπιον των Δικαστηρίων της Ένωσης και έχουν απορριφθεί. Αναφέρω ενδεικτικά την απόφαση του Πρωτοδικείου στην **Υπόθεση T-348/94, Espanola SA κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σελ. II-1875**, η οποία επικυρώθηκε ακολούθως από το ΔΕΕ, με την απόφαση του **C-**

282/98 (βλ. Συλλογή 2000, σελ. I-9817), και στην οποία παρέπεμψε η πλευρά της καθ' ης η αίτηση. Στην εν λόγω υπόθεση, η προσφεύγουσα, κατ' επίκληση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, υποστήριξε ότι η σώρευση των λειτουργιών της ανακρίσεως και της αποφάσεως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσβάλλει το θεμελιώδες δικαίωμα του κρίνεσθαι από αμερόληπτο και ανεξάρτητο Δικαστήριο. Μεταξύ άλλων, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι, παρόλο που η μεροληψία της Επιτροπής θα μπορούσε να επανορθωθεί εάν υπήρχε η δυνατότητα άσκησης προσφυγής ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου, το οποίο διαθέτει εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας, εντούτοις ο έλεγχος που ασκεί το Πρωτοδικείο *«ουδόλως είναι έλεγχος πλήρους δικαιοδοσίας καθιστών δυνατή την έρευνα όλων των πραγματικών και νομικών εκτιμήσεων»*. Το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας τους εν λόγω ισχυρισμούς, τόνισε ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο» εν τη εννοία του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, ενώ ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Πρωτοδικείο επί των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού και επιβάλλονται πρόστιμα, *«πρέπει να θεωρηθεί ως αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος της προσβαλλόμενης πράξης»*.

Επισημαίνεται συναφώς, όπως ορθώς παρατηρεί και η συνήγορος της καθ' ης η αίτηση, ότι ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής Προστασίας

του Ανταγωνισμού είναι αντίστοιχος με τον τρόπο λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις σε επιμέρους πτυχές, οι οποίες, ωστόσο, ουδόλως αλλοιώνουν το γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις η έρευνα διεξάγεται από την υπηρεσία της κάθε Επιτροπής και στη συνέχεια η απόφαση λαμβάνεται από την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού και το κολλέγιο των Επιτρόπων αντίστοιχα, ως συλλογικά όργανα: αυτό δε που έχει καίρια σημασία, είναι το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα ζητήματα αυτά, το οποίο και στις δύο περιπτώσεις είναι πανομοιότυπο, παρέχοντας εν πολλοίς το ίδιο εύρος εξουσιών και αρμοδιοτήτων.

Ως εκ των πιο πάνω, δεν διαπιστώνεται παράβαση του δικαιώματος του αιτητή σε δίκαιη δίκη και οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί δεν έχουν έρεισμα, υποκείμενοι ωσαύτως σε απόρριψη.

Ως προς δε τον έτερο ισχυρισμό περί παράβασης των αρχών της δίκαιης δίκης, με τον οποίο τίθεται ζήτημα παράλειψης αποκάλυψης εγγράφων στον αιτητή και, συνακόλουθα, παραβίασης του δικαιώματος πρόσβασης του αιτητή στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία, υπενθυμίζεται ότι, με ενδιάμεση απόφασή του, ημερομηνίας 4.12.2019, το Δικαστήριο τούτο απέρριψε ως αβάσιμη αίτηση της πλευράς του αιτητή, δια της οποίας εζητείτο η

έκδοση δικαστικού διατάγματος, «με το οποίο να επιτρέπεται στον Αιτητή όπως προβεί σε επιθεώρηση και όπως λάβει αντίγραφα των εγγράφων που η Καθ' ης η Αίτηση αναφέρει ως εμπιστευτικά και/ή περιέχοντα εμπιστευτικές πληροφορίες και/ή στοιχεία, τα οποία βρίσκονται εντός του διοικητικού φακέλου που αφορά την υπό τον ως άνω αριθμό και τίτλο υπόθεση και τα οποία παρατίθενται στον επισυνημμένο στην παρούσα Αίτηση Κατάλογο Εγγράφων, ο οποίος σημειώνεται ως Παράρτημα Α της παρούσας Αίτησης». Στο εν λόγω δε Παράρτημα Α, περιεχόταν κατάλογος, στον οποίο εκτίθεντο, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα έγγραφα, των οποίων εζητείτο η επιθεώρηση και η λήψη αντιγράφων από τον αιτητή: «[...] (β) απαντήσεις Αγελαδοτρόφων στο Ερωτηματολόγιο της ΕΠΑ, (γ) απαντήσεις Βιομηχανιών Γάλακτος στο Ερωτηματολόγιο της ΕΠΑ, (δ) απαντήσεις Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (ΟΚΓΒ), (ε) απαντήσεις ΟΚΓΒ σε ερώτημα της ΕΠΑ ως αυτό τέθηκε με επιστολή της ΕΠΑ ημερομηνίας 29.11.2012, [...]».

Ειδικότερα, σε σχέση με τη φύση, αλλά και το εύρος των πληροφοριών και/ή απαντήσεων που τελικά δόθηκαν από τις βιομηχανίες γάλακτος, υπενθυμίζεται ότι η καθ' ης η αίτηση επεσήμανε ότι, τόσο στο σημείωμα της Υπηρεσίας που είχε δοθεί στον αιτητή μαζί με την Έκθεση Αιτιάσεων, όσο και σε σχέση με τα περιεχόμενα του διοικητικού

φακέλου, αποκαλύφθηκαν οι πληροφορίες εκείνες που δεν έθεταν σε κίνδυνο τα συμφέροντα έκαστης εταιρείας, ενώ στο σημείωμα της Υπηρεσίας είχε δοθεί συνοπτική παρουσίαση σχετικών πληροφοριών για εξασφάλιση της εμπιστευτικότητας όλων των πελατών του Π.Ο.Α. Οι δε απαντήσεις των βιομηχάνων γάλακτος κρίθηκαν ως εμπιστευτικές και παρέμειναν κλειστές, εφόσον κρίθηκε ότι, ακόμα και αν γινόταν απόκρυψη μόνο των στοιχείων της ταυτότητάς τους, ενδεχομένως να αποκαλύπτονταν οι ταυτότητές τους από τις απαντήσεις τους, *«έχοντας υπόψη τον περιορισμένο αριθμό τους αλλά και τη στενή σχέση που είχαν με τον ΠΟΑ που του επέτρεπε να κατέχει αρκετές πληροφορίες για την κάθε μία ως ο αποκλειστικός προμηθευτής της πιο σημαντικής πρώτης ύλης»*, όπως αυτολεξεί αναφέρεται στη γραπτή αγόρευση της κας Καλλή.

Τα όσα σχετικά επί του συγκεκριμένου θέματος αναφέρονται στην προαναφερθείσα ενδιάμεση απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, υιοθετούνται για σκοπούς εξέτασης του συγκεκριμένου ισχυρισμού του αιτητή και δεν εντοπίζω οποιοδήποτε σφάλμα και/ή παρανομία στην υπό της Επιτροπής ακολουθηθείσα διαδικασία. Κρίνεται σκόπιμο και χρήσιμο να παρατεθεί ολόκληρο το σχετικό απόσπασμα από την εν λόγω ενδιάμεση απόφαση, με το οποίο απαντούνται οι εδώ προβαλλόμενοι ισχυρισμοί της πλευράς του αιτητή:

«Πρόκειται για τις δοθείσες απαντήσεις γαλακτοβιομηχανιών σε ερωτηματολόγιο της Επιτροπής ημερομηνίας 20.7.2012, αναφορικά με την τιμή πώλησης φρέσκου αγελαδινού γάλακτος από τον αιτητή, Παγκύπριο Οργανισμό Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ), τα σχετικά συμβόλαια που είχαν υπογραφεί μεταξύ ΠΟΑ και έκαστης γαλακτοβιομηχανίας, την αλλαγή της τιμής φρέσκου αγελαδινού γάλακτος και τον καθορισμό και τις αυξήσεις της τιμής πώλησης γάλακτος, τις χρεώσεις για μεταφορικά και διενέργεια αναλύσεως, το πιθανό κόστος από την παραγωγή φρέσκου αγελαδινού γάλακτος, τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γαλακτοβιομηχανίες από πρακτικές του ΠΟΑ και τη λειτουργία ατομικών ποσοστόσεων του ΠΟΑ.

Όπως προκύπτει από το σχετικό διοικητικό φάκελο, στις δοθείσες απαντήσεις εκάστης γαλακτοβιομηχανίας έχει περιληφθεί και σχετική δήλωση τήρησης εμπιστευτικότητας στις εν λόγω απαντήσεις. Εν πάση όμως περιπτώσει, υπενθυμίζεται εν προκειμένω και η δυνατότητα της ίδιας της Επιτροπής να εκτιμά αυτεπαγγέλτως και να αποφασίζει την μη κοινοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών, ακόμα και αν οι συντάκτες και/ή οι αποστολείς τέτοιων πληροφοριών δεν ζήτησαν την τήρηση εμπιστευτικότητας και/ή απορρήτου, εφόσον υπάρχει κίνδυνος να δημοσιοποιηθούν εμπιστευτικές πληροφορίες και/ή τα επαγγελματικά απόρρητα ορισμένων τρίτων που εμπλέκονται στη διαδικασία, σε περίπτωση που επιτραπεί πλήρης πρόσβαση στις απαντήσεις (βλ. **Tetra Laval BV, ανωτέρω³**).

Εξετάζοντας το περιεχόμενο και τη φύση των πληροφοριών και/ή στοιχείων που δόθηκαν ως απάντηση στο υπό αναφορά ερωτηματολόγιο και αντλώντας καθοδήγηση από τις προαναφερθείσες πρόνοιες της Ανακοίνωσης της Επιτροπής και δη

τις παραγράφους 18 και 19 αυτής, δεν μπορώ παρά να καταλήξω ότι οι πληροφορίες αυτές συνιστούν πληροφορίες που εμπίπτουν εντός της έννοιας του επιχειρηματικού απορρήτου ή, εν πάση περιπτώσει, λόγω ακριβώς του περιεχομένου τους, μπορούν να χαρακτηριστούν ως εμπιστευτικές και, άρα, μη προσπελάσιμες (βλ. (βλ. **Υπόθεση T-353/94, Postbank, ανωτέρω και Υπόθεση C-145/83, Adams, ανωτέρω**)⁴: πρόκειται είτε για οικονομικές πληροφορίες, είτε για πληροφορίες που αφορούν στο κόστος, όπως λ.χ. μεθόδους κοστολόγησης, στις τιμές, στις πωλήσεις, σε παραγόμενες και πωλούμενες ποσότητες, σε ονόματα διανομέων και τρίτων εμπλεκομένων, ακόμα και πληροφορίες αναφορικά με προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γαλακτοβιομηχανίες στη συνεργασία τους με τον ΠΟΑ (βλ. και προεκτεθείσα νομολογία **AKZO, ανωτέρω και SEP, ανωτέρω** αναφορικά με την υπό του ΔΕΕ αναγνωρισθείσα γενική αρχή της προστασίας των επιχειρηματικών απορρήτων, αλλά και το περιεχόμενο της έννοιας του επιχειρηματικού απορρήτου, **Bank Austria Creditanstalt**⁵, **ανωτέρω και Postbank NV, ανωτέρω**, στην εμβέλεια του οποίου εμπίπτουν και πληροφορίες εμπιστευτικού χαρακτήρα που παρέχουν φυσικά πρόσωπα, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι, ως εκ της φύσεώς τους, εμπιστευτικές (**Adams, ανωτέρω**, καθώς και τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα στην **AKZO**⁶, **ανωτέρω**).

Ταυτόχρονα, λαμβανομένης υπόψη της φύσης της σχέσης που έχουν οι εν λόγω γαλακτοβιομηχανίες με τον ΠΟΑ, αλλά και τη θέση του τελευταίου στη σχετική αγορά, δεν μπορεί παρά να ληφθεί σοβαρά

---

³ T-5/02 Tetra Laval BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ημερ. 25.10.2002.

⁴ Postbank NV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ημερ. 18.9.1996, Συλλογή της Νομολογίας 1996 II-00921 και Adams κατά Επιτροπής, Υπόθεση C-145/83, ημερ. 7.11.1985.

⁵ Υπόθεση T-198/03 Bank Austria Creditanstalt AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ημερ. 30.5.2006, Συλλογή της Νομολογίας 2006 II-01429.

⁶ Υποθ. Αρ. 53/85, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, ημερ. 24.6.1986, Συλλογή 1986.

υπόψη και το ενδεχόμενο πρόκλησης βλάβης στα συμφέροντά των γαλακτοβιομηχανιών από τυχόν κοινολόγηση και/ή αποκάλυψη όχι μόνο της ταυτότητάς τους, αλλά και των προαναφερθέντων στοιχείων και/ή της πληροφόρησης που δόθηκαν στην Επιτροπή. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, πέραν της προστασίας του επιχειρηματικού απορρήτου που παρέχεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003, σύμφωνα με τη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έννοια του επιχειρηματικού απορρήτου συνίσταται σε πληροφοριακά στοιχεία, των οποίων, όχι μόνο η κοινολόγηση, αλλά και η απλή διαβίβαση σε υποκείμενο δικαίου άλλο από εκείνο που παρέσχε το στοιχείο, μπορεί να προκαλέσει σοβαρή βλάβη στα συμφέροντα του εν λόγω υποκειμένου (βλ. **Bank Austria Creditanstalt AG, ανωτέρω και Postbank NV, ανωτέρω**). Περαιτέρω, σύμφωνα πάντα με τη σχετική επί του θέματος νομολογία, τρίτες επιχειρήσεις που προσκομίζουν στην Επιτροπή έγγραφα που θεωρούν ότι η προσκόμισή τους μπορεί να προκαλέσει αντίποινα σε βάρος τους, δικαιούνται να αναμένουν ότι θα ληφθεί υπόψη του αίτημά τους περί τήρησης του απορρήτου (βλ. **Endemol Entertainment Holding BV⁷, ανωτέρω και Tetra Laval BV, ανωτέρω**). Στην **BPB Industries plc και British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Υπόθεση C-310/93 P, Συλλογή της Νομολογίας 1995 I-00865**, λέχθηκαν τα εξής χαρακτηριστικά επί του θέματος:

«Τέλος, όσον αφορά την αλληλογραφία με τρίτες επιχειρήσεις και την απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών, πρέπει να σημειωθεί ότι μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά έχει τη δυνατότητα να λάβει ανταποδοτικά μέτρα κατ' ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, προμηθευτών ή πελατών που συνεργάστηκαν στην

---

⁷ Υπόθεση T-221/95 Endemol Entertainment Holding BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ημερ. 28.4.1999, Συλλογή της Νομολογίας 1999 II-01299.

έρευνα της Επιτροπής. Επομένως, υπό τις συνθήκες αυτές, οι τρίτες επιχειρήσεις που παραδίδουν στην Επιτροπή, στο πλαίσιο ερευνών που διεξάγει αυτή, έγγραφα για τα οποία φρονούν ότι η παράδοση τους θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή για αντίποινα εις βάρος τους δεν μπορούν να το πράξουν παρά μόνο γνωρίζοντας ότι θα ληφθεί υπόψη το αίτημά τους για τήρηση της εμπιστευτικότητας.»

Επιπρόσθετα, υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα και με την παράγραφο 19 της Ανακοίνωσης, στην κατηγορία «λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες» περιλαμβάνονται και «πληροφορίες, πέραν των επαγγελματικών μυστικών, οι οποίες είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως εμπιστευτικές ενόσω η αποκάλυψή τους θα μπορούσε να βλάψει ουσιωδώς ένα πρόσωπο ή επιχείρηση. Ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις κάθε υπόθεσης, τούτο μπορεί να ισχύει για πληροφορίες που παρέχονται από τρίτα μέρη για επιχειρήσεις οι οποίες είναι σε θέση να ασκήσουν πολύ μεγάλη οικονομική ή εμπορική πίεση στους ανταγωνιστές τους ή στους εμπορικούς εταίρους, πελάτες ή προμηθευτές τους. Το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν αναγνωρίσει ότι είναι σύνηθες η απόρριψη της αποκάλυψης σε τέτοιες επιχειρήσεις ορισμένων επιστολών που λαμβάνονται από πελάτες τους, δεδομένου ότι η αποκάλυψη αυτή θα μπορούσε εύκολα να εκθέσει τους αποστολείς των επιστολών στον κίνδυνο αντιποίνων. Ως εκ τούτου, η έννοια των λοιπών εμπιστευτικών πληροφοριών είναι δυνατόν να περιλαμβάνει και πληροφορίες που θα επέτρεπαν στα μέρη να αναγνωρίσουν τους καταγγέλλοντες ή άλλους τρίτους που προβάλλουν εύλογη επιθυμία να παραμείνουν ανώνυμοι.».

Άμεσα σχετική επί του θέματος είναι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην **Endemol Entertainment, ανωτέρω**, αλλά και η

απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στις **Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92, Cimenteries CBR SA, Blue Circle Industries plc, Syndicat Nationale des Fabricants de Ciments et de Chaux και Fédération de l'Industrie Cimentière asbl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή της Νομολογίας 1992 II-02667**, όπου λέχθηκαν τα εξής:

«Η Επιτροπή θεωρεί ως εμπιστευτικά και στα οποία, επομένως, συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να έχει πρόσβαση τα ακόλουθα έγγραφα: τα έγγραφα ή τα μέρη των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων· τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής όπως σημειώματα, σχέδια ή άλλα έγγραφα εργασίας- όλες τις λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες, όπως αυτές που επιτρέπουν την αναγνώριση των καταγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους καθώς και τις πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τηρήσεως του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα».

Στη βάση των πιο πάνω, κρίνω ότι ορθώς δεν δόθηκε πρόσβαση στις απαντήσεις του προαναφερθέντος ερωτηματολογίου, εφόσον προκύπτει ότι πράγματι υπήρχε ανάγκη προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών που δόθηκαν προς την Επιτροπή από τις γαλακτοβιομηχανίες.

Ταυτόχρονα, θεωρώ ότι με τη μη πρόσβαση στα συγκεκριμένα στοιχεία, δεν επηρεάζεται δυσμενώς το δικαίωμα άμυνας του αιτητή. Σύμφωνα με το ενώπιον μου σημείωμα της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 25.11.2013, παρατηρώ ότι πράγματι αποκαλύφθηκε στον αιτητή το σύνολο των στοιχείων που οδήγησαν στη διαπίστωση των συμπερασμάτων της Επιτροπής περί παράβασης των

προαναφερθέντων άρθρων του Νόμου, σύμφωνα με την έκθεση αιτιάσεων, στο βαθμό που δεν ετίθεντο σε κίνδυνο τα συμφέροντα εκάστης εταιρείας, τηρουμένης της αρχής της σκοπιμότητας και αναλογικότητας. Αυτό εξάλλου επισημαίνεται και στην απόφαση της καθ' ης η αίτηση (βλ. σελ. 35), όπου ρητά αναφέρεται ότι τόσο στην έκθεση αιτιάσεων όσο και στο υπηρεσιακό σημείωμα (παραρτήματα 11 και 5 της ένστασης της Δημοκρατίας), τα οποία βεβαίως ήταν ενώπιον του αιτητή, παρατέθηκαν όλα τα στοιχεία και/ή πληροφορίες που λήφθηκαν υπόψη από την Επιτροπή, πλην των προαναφερθεισών εμπιστευτικών, για σκοπούς προστασίας των συμφερόντων των τρίτων που είχαν παράσχει την σχετική πληροφόρηση. Σχετικό επί του θέματος είναι το παράρτημα 26 της ένστασης, όπου στο πρακτικό της συνεδρίας της Επιτροπής ημερομηνίας 2.4.2014, γίνεται αναφορά στα έγγραφα που επιθεωρήθηκαν και σε ποια στοιχεία και/ή πληροφορίες δόθηκε πρόσβαση. Επιπρόσθετα, από μελέτη της επίδικης απόφασης της Επιτροπής, προκύπτει ότι, προκειμένου η καθ' ης η αίτηση να διαμορφώσει τα συμπεράσματά της, όπως λχ στην κατάληξή της περί της υπό του αιτητή παραβίασης του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου αναφορικά με την εφαρμογή του μέτρου Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (ΟΠΓ), στηρίχθηκε και στις απαντήσεις του ιδίου του αιτητή στα ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 3.9.2012 και 14.12.2012 (βλ. ενδεικτικά σελ. 116, 118, 131 και 139 της απόφασης), ενώ λήφθηκε υπόψη και η πληροφόρηση από τις απαντήσεις που περιέχονται σε ερωτηματολόγιο της καθ' ης η αίτηση προς τον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (ΟΚΓΒ), ημερομηνίας 2.8.2012 (βλ. σελ. 117, 130 και 153 της απόφασης). Κρίνω δε εύλογα τα όσα αναφέρονται στην παράγραφο 2.3.10.25 της αγόρευσης των καθ' ων περί μη δυνατότητας απόκρυψης μόνο των στοιχείων της ταυτότητας των γαλακτοβιομηχάνων, αλλά και του

περιεχομένου των απαντήσεων τους, εφόσον από το τελευταίο, σε περίπτωση που παρεχόταν πρόσβαση σε αυτό, δεδομένης της σχέσης των γαλακτοβιομηχανιών με τον αιτητή και του περιορισμένου αριθμού τους, θα μπορούσε να καταστεί εφικτή και η αποκάλυψη της ταυτότητάς τους. Συνακόλουθα, δεν θεωρώ ότι συντρέχει εν προκειμένω ζήτημα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας, ως ο ισχυρισμός του αιτητή.

Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω, κρίνω ότι δεν έχει παραβιαστεί το δικαίωμα άμυνας του αιτητή και ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός δεν στοχαιοθετείται επαρκώς.

Στη βάση των πιο πάνω, καταλήγω λοιπόν ότι το αίτημα του αιτητή ως προς το (γ) ανωτέρω, δεν μπορεί να επιτύχει και απορρίπτεται.

Προχωρώ στην εξέταση του περιεχόμενου ως (δ) στον κατάλογο εγγράφων αιτητικού, δια του οποίου ο αιτητής ζητεί να έχει πρόσβαση στις απαντήσεις του Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (ΟΓΚΒ). Τα συγκεκριμένα έγγραφα βρίσκονται στον διοικητικό φάκελο που κατατέθηκε και σημειώθηκε ως Τεκμήριο 2.

Σημειώνεται εξ' αρχής ότι, σύμφωνα με το κείμενο της επίδικης απόφασης της καθ' ης η αίτηση, φαίνεται ότι για τη διαμόρφωση των συμπερασμάτων και της κατάληξης της Επιτροπής λήφθηκαν υπόψη οι απαντήσεις του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2.8.2012, οι οποίες εδόθησαν στην καθ' ης η αίτηση εις απάντηση των ερωτήσεων που εστάλησαν δια σχετικής επιστολής της Επιτροπής, ημερομηνίας 18.7.2012. Παραπέμπω χαρακτηριστικά στις σελίδες 89 και 91της απόφασης από τις οποίες προκύπτει ότι πράγματι λήφθηκαν υπόψη από την καθ' ης η αίτηση οι εν λόγω απαντήσεις. Αντίθετα, στα λοιπά έγγραφα που

βρίσκονται στον συγκεκριμένο διοικητικό φάκελο, περιλαμβανομένων και των απαντήσεων του ΟΚΓΒ προς την Επιτροπή, ημερομηνίας 7.8.2012, οι οποίες είχαν αποκρυφτεί ως εμπιστευτικές, δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στην απόφαση και δεν φαίνεται να λήφθηκαν υπόψη από την καθ' ης η αίτηση κατά τη διαμόρφωση των συμπερασμάτων της. Στα εν λόγω έγγραφα περιλαμβάνονται επίσης εμπιστευτικό σημείωμα του Διευθυντή του ΟΚΓΒ προς τον Υπουργό Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ημερομηνίας 12.8.2010 με τίτλο «Κόστος Επεξεργασίας Αγελαδινού Γάλακτος και Καθορισμός της Λιανικής Πώλησης του Παστεριωμένου Γάλακτος από τις Βιομηχανίες Παστερίωσης», ενημερωτικό σημείωμα του Διευθυντή του ΟΚΓΒ προς τον Υπουργό Γεωργίας, ημερομηνίας 17.9.2010, καθώς και άλλα έγγραφα, τα οποία δεν φαίνεται να σχετίζονται με τη λήψη της επίδικης απόφασης. Συνεπώς, δεδομένης της μη σχετικότητας των εν λόγω εγγράφων με τα επίδικα θέματα και δη με τους πραγματικούς και νομικούς λόγους που οδήγησαν στη λήψη της προσβαλλόμενης απόφασης, η μη παροχή πρόσβασης σε αυτά δεν βλέπω πως μπορεί να επηρεάσει το δικαίωμα άμυνας του αιτητή (βλ. νομολογία πιο πάνω, αναφορικά με τη σχετικότητα των αιτούμενων προς αποκάλυψη/επιθεώρηση εγγράφων).

Περαιτέρω, και ειδικότερα ως προς τις απαντήσεις ημερομηνίας 2.8.2012, οι οποίες λήφθηκαν υπόψη από την Επιτροπή, αυτές περιέχονται στον διοικητικό φάκελο τόσο σε μη εμπιστευτική μορφή, στη μορφή δηλαδή που τα σχετικά έγγραφα ήσαν προσβάσιμα στον αιτητή, όπου και φαίνονται ποια στοιχεία είχαν αποκρυφτεί (όλες οι σχετικές αποκρύψεις περιέχονται και ξεχωριστά στο φάκελο), αλλά και σε εμπιστευτική μορφή, στην οποία δεν δόθηκε πρόσβαση στον αιτητή, όπου και εκτίθενται τα έγγραφα με τις απαντήσεις που εδόθησαν, χωρίς οποιαδήποτε απόκρυψη.

Είναι σαφές ότι για το συγκεκριμένο έγγραφο, όπου περιέχονται οι απαντήσεις ημερομηνίας 2.8.2012, δόθηκε πρόσβαση στον αιτητή στην μη εμπιστευτική του μορφή. Επ' αυτού, όπως αναφέρεται στην ένορκη δήλωση που συνοδεύει την ένσταση της Δημοκρατίας, ο αιτητής «είχε την ευχέρεια να επιθεωρήσει συγκεκριμένες σελίδες των εν λόγω εμπιστευτικών εγγράφων σε μη εμπιστευτική μορφή, καθώς η χρησιμοποίησή τους ήταν απαραίτητη για να καταλήξει η Επιτροπή στα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα της και η αποκάλυψη τους δεν έβλαπτε ουσιωδώς το τρίτο μέρος». Εξετάζοντας τις σχετικές αποκρύψεις στις απαντήσεις του ΟΚΓΒ, διαπιστώνω ότι αυτές έγκεινται σε αριθμούς σχετικά με (α) τις ποσότητες γάλακτος σε λίτρα (συνολικές και ποσότητες ΠΟΑ) που διακινήθηκαν ετησίως από το 2009 μέχρι τον Μάιο του 2012, (β) τις εθνικές ποσοτώσεις που καθορίστηκαν στην Κύπρο από το 2008/2009 μέχρι το 2015 σε τόνους, (γ) τις ποσοτώσεις «παραδόσεις» και τις ποσοτώσεις «απ' ευθείας πωλήσεις» (σε λίτρα) για τα έτη 2004/2005 μέχρι 2011/2012, (δ) τις τιμές (ανά σεντ/λίτρο) παραγωγού αγελαδινού γάλακτος, σε σύγκριση με αυτές του ΠΟΑ, από τον 4/2010 μέχρι τον 3/2012 και (ε) τις τιμές, ως αυτές αποτυπώνονται σε σχετικό γράφημα, παραγωγού στην Κύπρο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο από 1/2003 μέχρι 2/2012.

Υπό το φως των προεκτεθεισών κατευθυντήριων αναφορικά με την πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου και τις επιτρεπόμενες εξαιρέσεις (βλ. (γ) ανωτέρω), κρίνω ότι η απόφαση να μη δοθεί πρόσβαση στον αιτητή στις συγκεκριμένες πληροφορίες και/ή στοιχεία ήταν εύλογη και, εν πάση περιπτώσει, καλύπτεται από τις περιπτώσεις εξαίρεσης παροχής πρόσβασης στο σύνολο των στοιχείων του φακέλου, λόγω του ότι πρόκειται για στοιχεία που εμπίπτουν εντός της έννοιας του

επαγγελματικού απορρήτου ή/και των εμπιστευτικών πληροφοριών, το περιεχόμενο της οποίας έχει ήδη εκτεθεί πιο πάνω. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την παράγραφο 18 της Ανακοίνωσης, απ' όπου βεβαίως και μπορεί να αντληθεί πολύτιμη καθοδήγηση, στις πληροφορίες που είναι δυνατόν να χαρακτηρισθούν ως επαγγελματικά μυστικά, περιλαμβάνονται «τεχνικές και/ή οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την τεχνογνωσία μιας επιχείρησης, οι μέθοδοι κοστολόγησης, τα μυστικά και οι μέθοδοι παραγωγής, οι πηγές εφοδιασμού, οι παραγόμενες και πωλούμενες ποσότητες, τα μερίδια αγοράς, οι πίνακες πελατών και διανομέων, τα σχέδια διαχείρισης της αγοράς, η διάρθρωση του κόστους και των τιμών και η στρατηγική πωλήσεων.». Σαφώς και τα στοιχεία που εν προκειμένω αποκρύφτηκαν από τον αιτητή εμπίπτουν στην εμβέλεια του επιχειρηματικού απορρήτου, ως αυτό καθορίζεται αμέσως πιο πάνω.

Ταυτόχρονα, θεωρώ ότι ούτε και το δικαίωμα άμυνας του αιτητή τίθεται εν κινδύνω και/ή παραβιάζεται με τη μη πρόσβαση στο πιο πάνω εμπιστευτικό κείμενο, εφόσον, ως έχει ήδη λεχθεί, το κείμενο με τις απαντήσεις του ΟΚΓΒ σε μη εμπιστευτική μορφή είχε τεθεί στη διάθεση του αιτητή και από την αντιπαραβολή των δυο κειμένων, προκύπτει ξεκάθαρα ότι η μόνη διαφοροποίηση μεταξύ των δυο κειμένων έγκειται στην απόκρυψη συγκεκριμένων αριθμών σε σχέση με τα ζητήματα που έχουν αναφερθεί πιο πάνω. Εξετάζοντας δε το κείμενο στο οποίο δόθηκε πρόσβαση στον αιτητή, ήτοι στη μη εμπιστευτική του μορφή, διαπιστώνω ότι προκύπτει και/ή στοιχειοθετείται επαρκώς, από τα εκεί παρατιθέμενα γεγονότα και από σκεπτικό της Επιτροπής, το έρεισμα των συμπερασμάτων της καθ' ης η αίτηση και οι λόγοι που οδήγησαν στα συμπεράσματα αυτά, ούτως ώστε να προκύπτει ότι ο αιτητής είχε γνώση τουλάχιστον του βασικού και/ή ουσιώδους μέρους των εν λόγω στοιχείων, τα οποία λήφθηκαν

υπόψη στη λήψη της επίδικης απόφασης (βλ. σχετικά και τις προεκτεθείσες προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα στην *Varec SA*, ανωτέρω και δη τη σκέψη 37) και, συνακόλουθα, να διασφαλίζεται το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη.

[...]

Κρίνω επιπρόσθετα κρίσιμο στο σημείο αυτό να υπενθυμίσω την, σύμφωνα με την προεκτεθείσα νομολογία, υποχρέωση προστασίας των τρίτων που παρέχουν πληροφόρηση στην αρμόδια αρχή και/ή στοιχεία εμπιστευτικής φύσης, ιδίως δε πληροφορίες που καθιστούν δυνατή την αναγνώριση των κατεγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους, καθώς και πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τηρήσεως του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα (βλ. ενδεικτικά ***Endemol Entertainment***, ανωτέρω).

Υπενθυμίζεται, τέλος, και η δυνατότητα της ίδιας της Επιτροπής να εκτιμά αυτεπαγγέλτως αν υπάρχει κίνδυνος να δημοσιοποιηθούν τα επαγγελματικά απόρρητα ορισμένων τρίτων που εμπλέκονται στη διαδικασία, ή άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών, σε περίπτωση που επιτραπεί πλήρης πρόσβαση στις απαντήσεις των εν λόγω τρίτων, και να αποφασίζει την μη κοινοποίηση τέτοιων πληροφοριών, ακόμα και αν οι συντάκτες και/ή οι αποστολείς τέτοιων πληροφοριών δεν ζήτησαν την τήρηση απορρήτου (βλ. ***T-5/02 Tetra Laval BV***, ανωτέρω).

Ενόψει όλων των πιο πάνω, κρίνω ότι ούτε το δια του αιτητικού (δ) προβαλλόμενο αίτημα πρόσβασης μπορεί να επιτύχει και, συνεπώς, απορρίπτεται.».

Ως εκ των πιο πάνω, και αυτός ο εγειρόμενος λόγος ακύρωσης δεν μπορεί παρά να απορριφθεί, εφόσον δεν εντοπίζεται παραβίαση του δικαιώματος του αιτητή για πρόσβαση στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία.

Προχωρώ τώρα στην εξέταση του τρίτου εγειρόμενου λόγου ακύρωσης που προωθεί ο αιτητής, και ο οποίος έγκειται στον ισχυρισμό περί εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής του Νόμου από την καθ' ης η αίτηση και/ή εσφαλμένης απόφασης της Επιτροπής αναφορικά με την εφαρμογή ή μη των άρθρων 175 και 176 του Κανονισμού. Στην εμπροσθοφυλακή της σχετικής επιχειρηματολογίας, βρίσκεται ο ισχυρισμός ότι τα άρθρα 175 και 176 του Κανονισμού εφαρμόζονται στην παρούσα περίπτωση και εσφαλμένα η Επιτροπή αποφάσισε περί του αντιθέτου, με την αιτιολογία ότι δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη γραπτή αγόρευση των συνηγόρων του αιτητή (βλ. σελ. 74), *«Καίτοι στην παρούσα υπόθεση πράγματι δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ Κρατών Μελών εντούτοις, ο Κανονισμός (ΕΚ) 1234/2007 εφαρμόζεται δυνάμει του άρθρου 5(2) του Νόμου»*.

Συναφώς, η πλευρά του αιτητή ισχυρίζεται ότι εσφαλμένα η Επιτροπή αποφάσισε ότι οι επίδικες συμφωνίες, πρακτικές και αποφάσεις του

ΠΟΑ παραβιάζουν τα άρθρα 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου, ενώ, σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν ήθελε κριθεί το αντίθετο, τότε η Επιτροπή λανθασμένα δεν έκανε δεκτή τη θέση του ΠΟΑ ότι οι εν λόγω συμφωνίες, πρακτικές και αποφάσεις εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 του Νόμου, το οποίο προβλέπει για την απαγόρευση των περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών και/ή συμπράξεων. Και τούτο, συνεχίζει η πλευρά του αιτητή, ενόψει του ότι αυτές οι συμφωνίες, πρακτικές και αποφάσεις (α) αφορούν ενώσεις παραγωγών και κρίθηκαν από την Επιτροπή ότι σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία του γάλακτος και (β) δεν επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής.

Έτι δε περαιτέρω, ακόμα και αν ήθελε κριθεί ότι στην παρούσα περίπτωση εφαρμόζεται το περί Εξαιρέσεων κατά Κατηγορίες (Συμφωνίες, Αποφάσεις και Εναρμονισμένες Πρακτικές σχετικά με την Παραγωγή ή Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων) Διάταγμα του 1998 (ΚΔΠ 7/98), λανθασμένα η Επιτροπή έκρινε ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει η παράγραφος 3(2) της εν λόγω ΚΔΠ⁸, ούτως ώστε οι περί των οποίων ο λόγος συμφωνίες, πρακτικές και αποφάσεις να τύχουν εξαίρεσης από το άρθρο 3(1) του Νόμου.

---

⁸ Στη συγκεκριμένη διάταξη, εκτίθενται οι στόχοι, για την πραγματοποίηση των οποίων είναι απαραίτητες οι εν λόγω συμφωνίες, πρακτικές και αποφάσεις.

Σύμφωνα με τη διάταξη του εν λόγω άρθρου 3(1), απαγορεύονται οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές των επιχειρήσεων που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας. Παρατίθεται αυτολεξεί η υπό αναφορά διάταξη, στο βαθμό που εδώ ενδιαφέρει:

«3.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 4 και 5, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας, ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται –

(α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής·

(β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ή των επενδύσεων·».

Κατά τον ίδιο τρόπο, το άρθρο 101(1) της ΣΛΕΕ απαγορεύει τις ίδιες συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές των επιχειρήσεων που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς και δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 5 του Νόμου, έχον πλαγιότιτλο «*Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3*», μπορούν να εκδοθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο Διατάγματα, με τα οποία να κηρύσσεται ανεφάρμοστο το προαναφερθέν άρθρο 3, σε συγκεκριμένες κατηγορίες συμπράξεων⁹.

Εν προκειμένω, εκδόθηκε το προαναφερθέν Διάταγμα (ΚΔΠ 7/98). Σε Ενωσιακό δε επίπεδο, το άρθρο 42 ΣΛΕΕ προβλέπει ότι οι κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων, παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, τα οποία και εξέδωσαν τον Κανονισμό.

Στο άρθρο 175 του Κανονισμού, προβλέπεται ότι «*Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, τα άρθρα 81 έως 86 της συνθήκης [για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)] και οι εκτελεστικές διατάξεις τους εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη του άρθρου 169 του παρόντος κανονισμού, σε όλες τις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 και στο άρθρο 82 της συνθήκης, οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως η), στο στοιχείο ια) και*

---

⁹ Σύμφωνα με το εδάφιο (1) του εν λόγω άρθρου, «*Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να εκδίδει, κατόπιν αιτιολογημένης γνώμης της Επιτροπής, Διατάγματα που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της*

στα στοιχεία ιγ) έως κα) του άρθρου 1 και στο άρθρο 1 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού.» (σημειώνεται ότι το γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα ρητά αναφέρονται στο στοιχείο ιστ) του άρθρου 1 του εν λόγω Κανονισμού).

Το δε άρθρο 176 του Κανονισμού, με τίτλο «Εξαιρέσεις», αναφέρεται στις περιπτώσεις μη εφαρμογής του άρθρου 81(1) της ΣΕΚ (νυν άρθρο 101 ΣΛΕΕ). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο (1) του άρθρου 176-

«1. Το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 175 του παρόντος κανονισμού και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς ή είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 33 της συνθήκης.

Ειδικότερα, το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των εν λόγω ενώσεων που ανήκουν σε ένα και μόνο κράτος μέλος, οι οποίες, χωρίς να επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι, με τον τρόπο αυτόν, αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι του άρθρου 33 της συνθήκης.».

Εν προκειμένω, ως έχει προαναφερθεί, είναι παραδεκτό ότι δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και, συνακόλουθα, δεν εφαρμόζεται το σχετικό άρθρο της Ενωσιακής νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, ως ορθώς επισημαίνεται και από τη συνήγορο της καθ' ης η αίτηση, δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής το υπό αναφορά άρθρο (176) του Κανονισμού, το οποίο προβλέπει τότε δεν εφαρμόζεται το άρθρο 101 ΣΛΕΕ: για να τύχει επίκλησης το υπό αναφορά άρθρο 176 του Κανονισμού, θα πρέπει πρώτα να τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και μετά, σε δεύτερο επίπεδο, να εξεταστεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την μη εφαρμογή του τελευταίου. Οι περί του αντιθέτου θέσεις της πλευράς του αιτητή, ότι δηλαδή δεν απαιτείται να υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών για να εφαρμόζονται τα άρθρα 175 και 176 του Κανονισμού, φαίνεται να παραγνωρίζουν τις διατάξεις των προεκτεθέντων άρθρων.

Βεβαίως δεν παραγνωρίζω την αμεσότητα που ένας Ευρωπαϊκός Κανονισμός διαθέτει ως προς την εφαρμογή του στην εθνική έννομη τάξη, αυτό ωστόσο ισχύει ως προς τα θέματα που ο εκάστοτε Κανονισμός ρυθμίζει και που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Το δε άρθρο 176 του Κανονισμού εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που η υπό εξέταση συμφωνία, απόφαση και/ή πρακτική, καταρχάς εμπίπτει

στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ (81(1) ΣΕΚ) και, άρα, υπάρχει επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, για να εφαρμόζεται το Ενωσιακό δίκαιο ανταγωνισμού. Στην υπό εξέταση περίπτωση, όμως, όπου δεν υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου, ο εν λόγω Κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που εξετάζονται οι πράξεις, αποφάσεις και/ή πρακτικές ενώσεων παραγωγών, αλλά στις περιπτώσεις συμφωνιών, αποφάσεων και πρακτικών που αναφέρονται στα άρθρα 81(1) και 82 ΣΕΚ και οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που καλύπτονται από τον Κανονισμό. Όπως ήδη λέχθηκε, για να γίνεται λόγος για τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ (άρθρα 81 και 82 ΣΕΚ), θα πρέπει πρώτα να διαπιστωθεί ο επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου. Συνεπώς, δεν μπορώ να συμφωνήσω με τη θέση της πλευράς του αιτητή ότι δεν απαιτείται να υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, για να εφαρμόζονται τα άρθρα 175 και 176 του Κανονισμού: η προσέγγιση αυτή δεν συνάδει με το περιεχόμενο των προεκτεθέντων άρθρων 175¹⁰ και 176.

Εφόσον λοιπόν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής το εθνικό δίκαιο του ανταγωνισμού, εφαρμοστέες, κατά κανόνα, είναι οι σχετικές

---

¹⁰ Σύμφωνα με το οποίο, «Πλην αντιθέτων διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα άρθρα 81 έως 86 της συνθήκης και οι εκτελεστικές διατάξεις αυτών εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των άρθρων 176 έως 177α του παρόντος κανονισμού, σε όλες τις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 και στο άρθρο 82 της συνθήκης, οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό».

κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας. Μόνο δε σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην εθνική νομοθεσία διάταξη αντίθετη με αντίστοιχη του Ενωσιακού δικαίου εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών, σύμφωνα με το άρθρο 5(2) του Νόμου¹¹. Εν προκειμένω, ωστόσο, ως έχει ήδη λεχθεί, σε σχέση με τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις, υφίσταται σχετικό Διάταγμα που εκδόθηκε δυνάμει του Νόμου, με αποτέλεσμα, πράγματι, να μην υφίσταται οποιοδήποτε κενό, προκειμένου να τύχει εφαρμογής ο Κανονισμός.

Επαναλαμβάνεται δε η ουσιώδης διάκριση μεταξύ του Κανονισμού και της Κ.Δ.Π. 7/98: ο μεν Κανονισμός εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που θα τεθεί θέμα εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, συνεπώς σε κάθε περίπτωση που επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά. Αντίθετα, η Κ.Δ.Π. 7/98 εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που δεν επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και, συνακόλουθα, εφαρμόζεται αποκλειστικά το άρθρο 3 του Νόμου.

---

¹¹ Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, «Στις συμπράξεις για τις οποίες τηγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του παρόντος Νόμου και όχι οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν οι διατάξεις των Κοινοτικών Κανονισμών που εκδίδονται δυνάμει της παραγράφου 3 του Άρθρου 81 ΕΚ, στο βαθμό που δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη σε Διάταγμα που εκδίδεται δυνάμει του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου· σε τέτοια περίπτωση, οι συμπράξεις τεκμαίρονται επιτρεπτές και έγκυρες δυνάμει του Κοινοτικού Κανονισμού, ο οποίος ρυθμίζει την ίδια κατηγορία συμπράξεων στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.».

Άμεσα σχετική με το υπό συζήτηση ζήτημα είναι η απόφαση του ΔΕΕ στην **Υπόθεση C-137/00 Milk Marque and National Farmers' s Union [2003] ECR I-7975, [2004] 4 CMLR 293**, στην οποία παραπέμπει και η καθ' ης η αίτηση στη δική της απόφαση, από την οποία προκύπτει με σαφήνεια η δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν κανόνες της εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού επί των παραγωγών γάλακτος και/ή σε οργανώσεις παραγωγών.

Συνεπώς, κρίνω ότι στην υπό κρίση περίπτωση, η Επιτροπή, νόμιμα και ως όφειλε, εφάρμοσε τις εθνικές διατάξεις.

Επισημαίνεται, εξάλλου, όπως προκύπτει και από την ίδια την απόφαση της Επιτροπής (βλ. σελ. 85-88) ότι οι διατάξεις του Κανονισμού και αυτές της Κ.Δ.Π. 7/98 είναι ταυτόσημες, συνεπώς, και οι προϋποθέσεις που τίθενται, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε ενωσιακό, για σκοπούς εξαίρεσης από την προαναφερθείσα απαγόρευση του άρθρου 3 του Νόμου και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, είναι επίσης ταυτόσημες.

Περαιτέρω, ως προς την έτερη θέση που προωθεί ο αιτητής, προκειμένου να καταδείξει πλάνη εκ μέρους της Επιτροπής, ότι δηλαδή, ακόμη και αν ήθελε αποφασιστεί ότι εφαρμόζεται η Κ.Δ.Π. 7/98 στην υπό εξέταση περίπτωση, η καθ' ης η αίτηση λανθασμένα έκρινε ότι οι

επίδικες αποφάσεις, συμφωνίες και πρακτικές δεν πληρούν τους στόχους της παραγράφου 3(2) της ΚΔΠ 7/98 και δεν εξαιρούνται από την εφαρμογή του άρθρου 3(1) του Νόμου, κρίνω, έχοντας εξετάσει την προσβαλλόμενη απόφαση της καθ' ης η αίτηση και τους λόγους που εκεί καταγράφονται (βλ. σελ. 99-100), ότι η Επιτροπή ορθά έκρινε ότι η εν λόγω εξαίρεση δεν τυγχάνει εφαρμογής στις περιπτώσεις των αποφάσεων του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους/μέλη του, καθώς και της συμπερίληψης συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων σε αυτές και σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ..

Ως εκ των πιο πάνω, κρίνω ότι ούτε ο συγκεκριμένος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης ευσταθεί και απορρίπτεται.

Παρομοίως, ως αβάσιμος θα πρέπει να απορριφθεί και ο επόμενος λόγος ακύρωσης που προωθεί η πλευρά του αιτητή, ο οποίος έγκειται στον ισχυρισμό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε υπό καθεστώς πλάνης περί το νόμο, εφόσον εσφαλμένα η Επιτροπή έκρινε ότι δε δύναται να λάβει υπόψη της τον περί Αναγνώρισεως Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμο (Νόμος 164(Ι)/2002) και τους εξ' αυτού απορρέοντες Κανονισμούς (Κ.Δ.Π.

520/2004), επειδή εφαρμόζει αποκλειστικά το Νόμο, γεγονός που συνιστά και παράβαση του άρθρου 12 του Νόμου 158(Ι)/1999¹² και, κατ' επέκταση, δεν έλαβε υπόψη της και/ή δεν συνεκτίμησε ότι οι στόχοι του ΠΟΑ εμπίπτουν στους στόχους της κοινής αγροτικής πολιτικής.

Δεν συμφωνώ με την πιο πάνω θέση του αιτητή. Αντίθετα, εξετάζοντας την επίδικη απόφαση επ' αυτού του ζητήματος (βλ. σελ. 41-44), διαπιστώνω ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε τον ΠΟΑ και/ή έλαβε υπόψη της το καθεστώς του ΠΟΑ ως οργάνωσης παραγωγών και εξέτασε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, εντός του οποίου δραστηριοποιείται ο ΠΟΑ, αξιολογώντας τις επίδικες αποφάσεις, συμφωνίες και πρακτικές υπό το πρίσμα της νομοθεσίας (εθνικής και Ενωσιακής), δυνάμει της οποίας αυτός συστάθηκε και δραστηριοποιείται και η οποία, ως έχει προεκτεθεί, δεν αποκλείει την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις σελίδες 41-44 της επίδικης απόφασης, η καθ' ης η αίτηση προχώρησε και αξιολόγησε το περιεχόμενο των υπό εξέταση συμβάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της Κ.Δ.Π. 520/2004, *«ήτοι του εφαρμοστέου Κανονισμού του περί Αναγνώρισεως των Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμου 164(Ι)/2002»*. Η Επιτροπή έκρινε ότι οι περιορισμοί

---

¹² Σύμφωνα με το οποίο *«Ένα διοικητικό όργανο κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του αναγνωρίζει ως ισχυρές και εφαρμόζει τις πράξεις άλλων διοικητικών οργάνων, εφόσον αυτές έχουν εξωτερικά τα γνωρίσματα*

του ανταγωνισμού προκύπτουν σωρευτικά από τους όρους των εν λόγω συμβάσεων. Όπως δε ορθώς επισημαίνει και η συνήγορος της καθ' ης η αίτηση, στον διεπόμενο από την κοινή οργάνωση της αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων τομέα, οι εθνικές αρχές εξακολουθούν, κατ' αρχήν, να παραμένουν αρμόδιες για την εφαρμογή της εθνικής τους νομοθεσίας περί ανταγωνισμού επί συνεταιρισμού παραγωγών γάλακτος κατέχοντος θέση ισχύος στην εθνική αγορά (βλ. **Υπόθεση C-137/00 Milk Marque, ανωτέρω**).

Ενόψει των πιο πάνω, ούτε αυτός ο λόγος ακύρωσης έχει έρεισμα και, συνακόλουθα, απορρίπτεται.

Ο επόμενος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης που προωθείται από τον αιτητή αφορά στην υιοθέτηση του Μέτρου Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (ΟΠΓ). Για σκοπούς ευχερέστερης κατανόησης των αμέσως πιο κάτω, σημειώνεται συνοπτικά ότι το εν λόγω μέτρο, η εφαρμογή του οποίου στους αγελαδοτρόφους/μέλη του ΠΟΑ, λήφθηκε δυνάμει απόφασης του αιτητή, ημερομηνίας 30.1.2009 και κοινοποιήθηκε μέσω σχετικών εγκυκλίων, συνίστατο και/ή αφορούσε σε μέθοδο ελέγχου της παραγωγής από τους αγελαδοτρόφους/μέλη του ΠΟΑ, στη βάση ποσοστώσεων. Ως αναφέρεται και στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή προχώρησε και αξιολόγησε το υπό αναφορά μέτρο εξ' αντικειμένου, με

βάση το περιεχόμενο της σχετικής απόφασης του ΠΟΑ, αλλά και εξ' αποτελέσματος, με βάση το συσχετισμό των ετήσιων παραδόσεων αγελαδινού γάλακτος από τον ΠΟΑ και των ετήσιων ποσοστώσεων των παραγωγών του ΠΟΑ.

Η πλευρά του αιτητή ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αναφορικά με την διαπίστωση παράβασης του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου, λόγω της υιοθέτησης του εν λόγω μέτρου ΟΠΓ, είναι προϊόν μη δέουσας έρευνας, πλάνης περί το νόμο και τα πράγματα και κακής άσκησης της διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής, ενώ και η υπό της καθ' ης η αίτηση δοθείσα αιτιολογία είναι ελλιπής και/ή ανεπαρκής. Ο συγκεκριμένος ισχυρισμός, έτσι όπως αναπτύσσεται, είναι τετρασκελής: ειδικότερα, εγείρεται ζήτημα μη διενέργειας της δέουσας έρευνας ως προς (i) την ύπαρξη εποχικότητας στην παραγωγή και ζήτηση αγελαδινού γάλακτος, (ii) την ύπαρξη αντίθετης κίνησης της εποχικότητας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, (iii) τα αποδεικτικά στοιχεία της εποχικότητας (iv) την παραγωγική δυναμικότητα των μονάδων των παραγωγών μελών του ΠΟΑ· και (v) την απόδειξη του περιορισμού της παραγωγής.

Επιπρόσθετα, εγείρει ο αιτητής ζήτημα πλάνης και δη πλάνης αναφορικά με (i) την παραγωγή γάλακτος και τις ποσοστώσεις, (ii) τους

λόγους ύπαρξης ακάλυπτης ποσόστωσης, (iii) τη μείωση της παραγωγής, (iv) τους περιορισμούς του συστήματος ποσοστώσεων, (v) τις επιδράσεις του μέτρου ΟΠΓ και (vi) τα αποτελέσματα του μέτρου ΟΠΓ στο βιοτικό επίπεδο των μελών του ΠΟΑ.

Περαιτέρω, αναφορικά με τον ισχυρισμό περί πλάνης περί το νόμο, ο αιτητής προβάλλει ότι τα συμπεράσματα της καθ' ης η αίτηση πάσχουν και/ή ότι η Επιτροπή πλανήθηκε ως προς (i) την έννοια του «*εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού*», (ii) τον περιορισμό της παραγωγής και (iii) το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του συστήματος ποσοστώσεων αγελαδινού γάλακτος και ειδικότερα ως προς το κατά πόσον ήταν νομικά εφικτή η πραγματοποίηση αγοραπωλησιών μεταξύ παραγωγών και, συνακόλουθα, η μεταφορά, έστω και σε προσωρινή βάση, ποσοστώσεων μεταξύ των παραγωγών.

Τέλος, οι συνήγοροι του αιτητή προβάλλουν ότι δεν αιτιολογήθηκε επαρκώς η θέση της Επιτροπής ότι οι ποσοστώσεις αποτελούν το όριο παραγωγής των παραγωγών/μελών του ΠΟΑ, καθώς και η θέση περί αποστέρησης της δυνατότητας των παραγωγών μελών του ΠΟΑ να παράγουν εντός των ορίων της ετήσιας τους ποσόστωσης, ενώ υπήρξε ανατιολόγητη προτίμηση ενός εναλλακτικού συστήματος εποχιακής πληρωμής, ανατιολόγητη εκ του αποτελέσματος εξέταση του μέτρου ΟΠΓ και μη επαρκής αιτιολόγηση της θέσης της Επιτροπής ότι το μέτρο

ΟΠΓ εφαρμόστηκε, προκειμένου να διατηρήσει ο αιτητής την τιμή του γάλακτος υψηλή και να κερδίζει σε βάρος των μελών του.

Εν πρώτοις, ως προς το σχετικό βάρος απόδειξης ισχυρισμών ως οι υπό εξέταση, έχει νομολογηθεί κατ' επανάληψη ότι το βάρος απόδειξης φέρει, κατά κανόνα, η Επιτροπή, προκειμένου να αποδείξει την παράβαση, όμως ταυτόχρονα το μέρος που προβάλλει σχετικό αμυντικό ισχυρισμό, οφείλει να τεκμηριώσει τους ισχυρισμούς που προβάλλει (βλ. ***E.ON Energie v Commission, C-89/11, ημερ. 22.11.2012, σκέψη 76*** και ***Lafarge v Commission, C-413/08, ημερ. 17.6.2010***). Αυτό, βεβαίως, σε πλήρη συμβατότητα με το τεκμήριο της κανονικότητας που υπάρχει υπέρ των πράξεων της Διοίκησης και το οποίο εν προκειμένω, με βάση τα όσα προβάλλει η πλευρά του αιτητή, κρίνω, για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, ότι δεν έχει ανατραπεί.

Κατά δεύτερον, και ως προς τους ισχυρισμούς περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας, θα πρέπει εξ' αρχής να υπομνησθεί αυτό που έχει πολλάκις νομολογηθεί, ότι δηλαδή η κρίση της Διοίκησης σε ζητήματα τεχνικής φύσης ή σε θέματα που απαιτούν τεχνικές γνώσεις, είναι γενικά ανέλεγκτη και εκφεύγει του ακυρωτικού ελέγχου του Δικαστηρίου τούτου. Όταν το θέμα είναι τεχνικό, δεν χωρεί επέμβαση, εφόσον η

Διοίκηση κινήθηκε μέσα σε λογικά όρια (βλ. **Adrian Holdings Ltd v. Δημοκρατίας (1999) 3 Α.Α.Δ. 828, 835** και **SAVVAS C. NICOLAIDES LTD v. Δημοκρατίας, (2010) 3 Α.Α.Δ. 148**). Στην **Αν. Οικονομίδης κ.α. v. Α.Η.Κ., Α.Ε. 140/2013, ημερ. 8.5.2020**, με αναφορά και στην **Ολυμπία Περίδη v. Δημοκρατία κ.α. (2007) 3 Α.Α.Δ. 543**, επισημάνθηκε ότι δεν ελέγχονται από το ακυρωτικό Δικαστήριο θέματα τεχνικής φύσεως και ότι η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου εξαντλείται στην εξέταση τυχόν πλάνης περί τα πράγματα, κακής χρήσης της διακριτικής ευχέρειας, αλλά και έλλειψης αιτιολογίας (βλ. **Δημοκρατία v. Παπαξενόπουλου κ.α., Α.Ε. 114/13 ημερ. 6.10.2016**). Παρόμοια λέχθηκαν και στην απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **LELLA KENTONIS INVESTMENT CO LTD v. Δημοκρατίας, Α.Ε. 138/10 κ.α., ημερ. 21.12.2016**.

Σε πιο πρόσφατη απόφασή της, στην **FIRST ELEMENTS EUROCONSULTANTS LTD v. Δημοκρατίας, Α.Ε. 34/2012, ημερ. 15.12.2017**, η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου τόνισε τα εξής:

«Η ουσιαστική κρίση της διοίκησης σε τεχνικά θέματα και θέματα που απαιτούν ειδικές γνώσεις, γίνεται καταρχήν αποδεκτή, εκτός αν αποδειχθεί πλάνη περί τα πράγματα ή υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης ή έλλειψη αιτιολογίας, Πορίσματα του Συμβουλίου Επικρατείας, 1929-1959, σ. 227:

«Το Συμβούλιον της Επικρατείας, ελέγχον τη νομιμότητα πράξεως προσβαλλομένης δι' αιτήσεως ακυρώσεως, απέχει του ελέγχου της ουσιαστικής κρίσεως της Διοικήσεως. Μέγας είναι ο αριθμός των επί του θέματος τούτου σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου, δι' ων χαρακτηρίζεται ως ανέλεγκτος η υπό της διοικήσεως εκτίμησις των πραγματικών περιστατικών ή του αποδεικτικού υλικού ή της κρίσεως περί συνδρομής λόγω σκοπιμότητος ή της κρίσεως επί ζητημάτων τεχνικής φύσεως ή ειδικών γνώσεων. Ταύτα όμως, εφ' όσον δεν συντρέχη πλάνη περί τα πράγματα, κακή χρήσις διακριτικής εξουσίας ή δεν προκύπτη έλλειψις αιτιολογίας. Το Σ.Ε. ελέγχει, ούχ ήττον, εάν τα γενόμενα δεκτά πραγματικά περιστατικά υπήχθησαν ορθώς εις τον νομικόν κανόνα.».

Την αυτή πορεία ακολουθούν και οι αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου *Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου κ.α. ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 1175*, *Θεοδουλίδης κ.α. ν. Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (1998) 3 Α.Α.Δ. 742*, *Peratica Trading Co Ltd ν. Δημοκρατίας (2002) 3 Α.Α.Δ. 445* όπως υιοθετούνται στην *Lella Kentonis Investment Co Ltd ν. Δημοκρατίας κ.α., Α.Ε. Αρ. 138/10 και 180/10, 21.12.2016*. Το Δικαστήριο περιορίζεται στην εξακρίβωση της συνδρομής των εν λόγω στοιχείων και μόνο όταν δεν ικανοποιείται, παρεμβαίνει να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

Η αξιολόγηση του υλικού όμως, όχι μόνο δεν υποχρεώνει το διοικητικό Δικαστή να λάβει θέση επί των τεχνικών διχογνωμιών, αλλά, όπως σχολιάζεται στο σύγγραμμα της *καθηγήτριας Ευαγγελίας Κουτούπα-Ρεγκάκου, Αόριστες και Τεχνικές Έννοιες στο Δημόσιο Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1997, σ. 116*: «.δεν είναι

και σε θέση να προβαίνει σε ιδίαν κρίση. Λόγω συνεπώς του προβαδίσματος της διοίκησης σε ειδικές τεχνικές γνώσεις, ο δικαστής θεωρεί τις τεχνικές κρίσεις καταρχήν αποδεκτές. Ο στόχος αυτού του δικαστικού αυτοπεριορισμού είναι να μην παρεμποδίζεται η διαδικασία έγκρισης τεχνικών εγκαταστάσεων αφενός και αφετέρου να μην καθίσταται ο διοικητικός δικαστής ιεραρχικός προϊστάμενος της εγκρίνουσας διοικητικής αρχής.»

Το κριτήριο για την επάρκεια και πληρότητα της έρευνας έγκειται στη συλλογή και διερεύνηση όλων των ουσιωδών στοιχείων, που παρέχουν και τη βάση για εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, αναλόγως συνυφασμένων με το αντικείμενο της διαφοράς, ανάγεται δε στη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης (*Nicolaou v. Minister of Interior a.o.* (1974) 3 C.L.R. 189, *Δημοκρατία v. Κοινότητας Πυργών κ.ά.* (1996) 3 A.A.Δ. 503, *Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας v. Ζάμπογλου* (1997) 3 A.A.Δ. 270, *Motorways Ltd v. Δημοκρατίας* (1999) 3 A.A.Δ. 447, *Χαράλαμπος Κύπρου Χωματένος v. Δημοκρατίας*, A.E. Αρ. 102/09, 14.3.2013 και *Logicom Public Ltd v. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών κ.α.*, A.E. Αρ. 153/09, 14.1.2014).

Η εξουσία του Δικαστηρίου περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας της δικαστικής πράξης, ως εύλογα επιτρεπτής υπό τις περιστάσεις και δεν επεκτείνεται στην ουσιαστική κρίση του διοικητικού οργάνου, έστω και αν το ίδιο θα μπορούσε εύλογα να καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα (*Georghiades v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 659, *Α. Μιχαήλ κ.α. v. Δημοκρατίας* (1989) 3 A.A.Δ. 3083, *Νικολάου v. Δημοκρατίας* (1990) 3 A.A.Δ. 34, *Βασιλείου v. Δημοκρατίας* (1999) 3 A.A.Δ. 517, *Γεωργίου v. Δημοκρατίας* (2001) 3 A.A.Δ. 696, *C-440/13, Croce Amica One Italia Srl κατά Azienda Regionale*

Emergenza Urgenza (AREU), 11.12.2014, σκέψη 46 και Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών ν. Π. Κ. Ιωάννου κ.α., Α.Ε. Αρ. 81/11, 22.12.2016).».

Δε χωρεί αμφιβολία ότι και στην υπό εξέταση περίπτωση, η μεγάλη πλειοψηφία των ζητημάτων που έχουν εξεταστεί από την Επιτροπή, προκειμένου η τελευταία να διαμορφώσει την τελική, επίδικη, κρίση της, ως άλλωστε αβίαστα προκύπτει από το ίδιο το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης, είναι ζητήματα τεχνικής φύσεως που απαιτούν ειδικές και/ή τεχνικές γνώσεις και, εκ των πραγμάτων αλλά και ως εκ της θέσεως του, το Δικαστήριο δεν μπορεί να προβεί σε «ιδίαν κρίση»: η εξουσία του Δικαστηρίου περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας της δικαστικής πράξης, ως εύλογα επιτρεπτής υπό τις περιστάσεις και δεν επεκτείνεται στην ουσιαστική κρίση του διοικητικού οργάνου, έστω και αν το ίδιο θα μπορούσε εύλογα να καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα.

Υπό το φως της πιο πάνω νομολογίας, κρίνω ότι εν προκειμένω, η υπό της Επιτροπής διενεργηθείσα έρευνα υπήρξε επαρκής και/ή η δέουσα και, σε κάθε περίπτωση, εύλογα επιτρεπτή και δεν διαπιστώνεται είτε οποιοδήποτε κενό έρευνας είτε υπέρβαση εξουσίας εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση. Τονίζω, στο σημείο αυτό, ότι αυτή η διαπίστωση αφορά στο σύνολο των ισχυρισμών που εγείρει η πλευρά του αιτητή

προκειμένου να καταδείξει ανεπάρκεια στη διενεργηθείσα έρευνα και συνακόλουθη πλάνη περί το νόμο και περί τα πράγματα. Ωστόσο, για σκοπούς πληρότητας του σκεπτικού του Δικαστηρίου τούτου και, κατ' επέκταση, της παρούσας απόφασης, εξετάζονται κατωτέρω τα επιμέρους ζητήματα που ήγειραν οι συνήγοροι του αιτητή προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας εκ μέρους της Επιτροπής, αλλά και περί εμφιλοχωρήσασας πλάνης.

Εγείρονται λοιπόν ισχυρισμοί περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας σε επιμέρους ζητήματα και δη ως προς την ύπαρξη εποχικότητας στην παραγωγή και ζήτηση αγελαδινού γάλακτος, την ύπαρξη αντίθετης κίνησης της εποχικότητας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία της εποχικότητας, την παραγωγική δυναμικότητα των μονάδων των παραγωγών μελών του ΠΟΑ, αλλά και ως προς την απόδειξη του περιορισμού της παραγωγής.

Δεν συμφωνώ με τις αιτιάσεις του αιτητή. Αντίθετα, προκύπτει από την επίδικη απόφαση ότι διερευνήθηκε, αξιολογήθηκε και λήφθηκε δεόντως υπόψη από την καθ' ης η αίτηση το στοιχείο της εποχικότητας, ως κύριο μάλιστα χαρακτηριστικό της παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος (βλ. σελ. 116 της απόφασης). Συναφώς, σύμφωνα πάντα με

το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης, προκύπτει ότι αξιολογήθηκαν όλα τα στοιχεία που αφορούν στην εποχικότητα, περιλαμβανομένων και αυτών που παρέθεσε ο ΠΟΑ, ενώ δεν εντοπίζεται οποιοδήποτε κενό και/ή σφάλμα ούτε σε σχέση με τη μεθοδολογία και/ή τον τρόπο έρευνας που επέλεξε να ακολουθήσει η Επιτροπή σε σχέση με την εξέταση και αξιολόγηση (περιλαμβανομένης και της ωφελιμότητας) του μέτρου ΟΠΓ (βλ. ιδιαίτερα σελίδες 117-119 της απόφασης).

Παρομοίως, εξετάζοντας την επίδικη απόφαση, κρίνω ότι δεν έχουν έρεισμα ούτε οι ισχυρισμοί περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας είτε αναφορικά με το στοιχείο της δυναμικότητας των μονάδων των παραγωγών μελών του ΠΟΑ (για το οποίο μάλιστα η καθ' ης η αίτηση επεσήμανε στην απόφασή της (βλ. σελ. 111-112) ότι δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε από τον ίδιο τον ΠΟΑ στην απόφασή του για το μέτρο ΟΠΓ, σχετικός δε είναι και ο Πίνακας 2 που περιέχεται στη σελίδα 119 της απόφασης), είτε αναφορικά με την απόδειξη του περιορισμού της παραγωγής σε σχέση με το μέτρο ΟΠΓ (για το οποίο, ως αναφέρεται στις σελίδες 47 και 48 της απόφασης, η Επιτροπή αξιολόγησε όλες τις θέσεις και/ή απόψεις και/ή στοιχεία του ΠΟΑ, όλες τις απαντήσεις των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ, καθώς και τις απαντήσεις του Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (ΟΚΓΒ), ανέφερε

δε ότι εξέτασε τα στοιχεία που της παρατέθηκαν από τον ίδιο τον ΠΟΑ όσον αφορά εποχιακά συστήματα πληρωμής που χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες και παρατήρησε ότι ο ΠΟΑ θα μπορούσε να υιοθετήσει παρόμοια συστήματα τα οποία να δίνουν άμεσα κίνητρα στους αγελαδοτρόφους), είτε, τέλος, αναφορικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ (βλ. σελ. 110 της προσβαλλόμενης απόφασης, όπου αναφέρεται ότι η καθ' ης η αίτηση αξιολόγησε όλες τις θέσεις και/ή απόψεις και/ή στοιχεία του ΠΟΑ, όλες τις απαντήσεις των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ καθώς και τις απαντήσεις του ΟΚΓΒ για την κατάληξη της σχετικά με το ζήτημα αυτό).

Ως εκ των πιο πάνω, ο ισχυρισμός περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας εκ μέρους της Επιτροπής, κρίνεται αβάσιμος και απορρίπτεται. Συνακόλουθα και στη βάση των αμέσως πιο πάνω, δεν εντοπίζω να έχει επιλοχωρήσει και οποιαδήποτε πλάνη κατά τη λήψη της επίδικης απόφασης, ως οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των συνηγόρων του αιτητή.

Υπενθυμίζεται εξ' αρχής ότι, κατά πάγια νομολογία, μόνον εφόσον η πλάνη του αποφασίζοντος διοικητικού οργάνου κριθεί ότι είναι ουσιώδης συνίσταται λόγος ακύρωσης και η προσβαλλόμενη διοικητική πράξη καθίσταται παράνομη και υπόκειται σε ακύρωση. Θεωρείται δε

ουσιώδης η διαπιστωθείσα πλάνη που έχει επηρεάσει την απόφαση του διοικητικού οργάνου (βλ. **Χαράλαμπος Νίκολας ν. Δημοκρατίας (2011) 3 Α.Α.Δ. 583**). Εν προκειμένω, εντός αυτών των παραμέτρων αλλά και υπό το φως και των νομολογιακών κατευθυντήριων που προαναφέρθηκαν στο πλαίσιο εξέτασης του ισχυρισμού περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας, κρίνω ότι δεν έχει στοιχειοθετηθεί επαρκώς οποιοσδήποτε ισχυρισμός του αιτητή περί πλάνης.

Ειδικότερα, εξετάζοντας τους επιμέρους ισχυρισμούς περί πλάνης, παρατηρώ ότι η πλευρά του αιτητή επικαλείται πλάνη εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση σε σχέση με την παραγωγή γάλακτος και τις ποσοτώσεις και δη ότι η Επιτροπή επικεντρώθηκε αποκλειστικά στον στόχο της κάλυψης της ετήσιας ποσόστωσης και όχι στην εξισορρόπηση της προσφοράς με τη ζήτηση, γεγονός που, σύμφωνα με το σχετικό ισχυρισμό, αποδεικνύει την αδυναμία της να αντιληφθεί τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς και το πλαίσιο στο οποίο λήφθηκε η απόφαση του μέτρου ΟΠΓ. Λαμβανομένων υπόψη των όσων έχουν λεχθεί πιο πάνω, ιδιαίτερα όσον αφορά στην υπό της Επιτροπής ακολουθηθείσα μεθοδολογία αξιολόγησης του μέτρου ΟΠΓ (εξ' αντικειμένου, με βάση το περιεχόμενο της σχετικής απόφασης του Π.Ο.Α και εξ' αποτελέσματος, με βάση τον συσχετισμό των ετήσιων παραδόσεων αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α και των ετήσιων

ποσοτώσεων των παραγωγών του Π.Ο.Α.), ο συγκεκριμένος ισχυρισμός δεν μπορεί να έχει έρεισμα.

Επιπρόσθετα, κρίνω ότι δεν μπορούν να έχουν έρεισμα ούτε οι ισχυρισμοί περί πλάνης της Επιτροπής ως προς τους λόγους ύπαρξης ακάλυπτης ποσόστωσης, καθώς και ως προς τη μεθοδολογία που χρησιμοποίησε η καθ' ης η αίτηση για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο ΟΠΓ επέφερε μείωση της παραγωγής, εφόσον, όπως προκύπτει από την επίδικη απόφαση, και αυτά τα ζητήματα έτυχαν εξέτασης από την καθ' ης (βλ. σελ. 45 και 46 και σελ. 47 και 48 αντίστοιχα).

Περαιτέρω, δεν μπορώ να συμφωνήσω ούτε με τους ισχυρισμούς της πλευράς του αιτητή περί πλάνης ως προς τους περιορισμούς του συστήματος ποσοτώσεων, αλλά και αναφορικά με την πληρωμή των μελών του ΠΟΑ, τις επιδράσεις του μέτρου ΟΠΓ και αναφορικά με τα αποτελέσματα του μέτρου ΟΠΓ στο βιοτικό επίπεδο των μελών του ΠΟΑ. Συγκεκριμένα, ως προς το ζήτημα των περιορισμών του συστήματος ποσοτώσεων, παρατηρώ ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής υπάρχουν κατ' επανάληψη αναφορές στο σύστημα ποσοτώσεων και στο πως αυτό λειτουργεί (βλ. σελ. 65-66, 89-91 της απόφασης), ενώ σε σχέση με τις επιδράσεις του μέτρου ΟΠΓ,

πράγματι, υπάρχει σαφής αναφορά στο κείμενο της απόφασης (βλ. σελ. 118), όπως ρητή αναφορά γίνεται και στο ζήτημα της πληρωμής των μελών του ΠΟΑ και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στην πληρωμή μηδενικής τιμής (βλ. σελ. 46 και 47). Ως προς δε τον ισχυρισμό περί πλάνης της Επιτροπής αναφορικά με τα αποτελέσματα του μέτρου ΟΠΓ στο βιοτικό επίπεδο των μελών του ΠΟΑ, προκύπτει μέσα από την ίδια την απόφαση (βλ. σελ. 168 και 48), ότι αυτός δεν μπορεί να ευσταθεί, εφόσον, πράγματι, και το συγκεκριμένο ζήτημα έτυχε εξέτασης από την καθ' ης αίτηση.

Γενικότερα, κρίνω ότι η Επιτροπή προέβη εν προκειμένω στη δέουσα έρευνα, στο πλαίσιο της οποίας έλαβε πληροφορίες και από τον ίδιο τον ΠΟΑ, αλλά και από τους αγελαδοτρόφους και τον ΟΚΓΒ, τις οποίες, μαζί με το σύνολο των στοιχείων που είχαν τεθεί ενώπιον της, διερεύνησε και/ή αξιολόγησε δεόντως, προκειμένου να καταλήξει στη διαμόρφωση των συμπερασμάτων της και, κατ' επέκταση, της επίδικης απόφασης, για τη λήψη της οποίας δεν εντοπίζω να έχει εμφιλοχωρήσει οποιαδήποτε πλάνη.

Τα αμέσως πιο πάνω απαντούν και στον ισχυρισμό περί πλάνης περί το νόμο, τον οποίο επίσης ήγειρε και προώθησε η πλευρά του αιτητή ως αυτοτελή λόγο ακύρωσης. Όλοι οι ισχυρισμοί που προβάλλει ο

αιτητής στο πλαίσιο του συγκεκριμένου λόγου ακύρωσης, ήτοι (i) πλάνη της Επιτροπής ως προς την έννοια του «*εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού*» (ii) πλάνη αναφορικά με τον περιορισμό της παραγωγής και (iii) πλάνη αναφορικά με το θεσμικό και/ή κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις προσωρινές μεταβιβάσεις ποσοτώσεων αγελαδινού γάλακτος, έχουν ήδη τύχει εξέτασης πιο πάνω, στο πλαίσιο του ισχυρισμού περί μη διενέργειας της δέουσας έρευνας εκ μέρους της καθ' ης και, δεδομένων των όσων έχουν ήδη λεχθεί, κρίνω ότι δεν έχουν έρεισμα, υποκείμενοι ωσαύτως σε απόρριψη.

Προχωρώ τώρα στην εξέταση του ισχυρισμού περί ελλιπούς και/ή μη επαρκούς αιτιολόγησης της επίδικης απόφασης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι συνήγοροι του αιτητή προβάλλουν ότι η καθ' ης η αίτηση δεν αιτιολόγησε επαρκώς τη θέση της ότι οι ποσοτώσεις αποτελούν το όριο παραγωγής των παραγωγών μελών του ΠΟΑ, καθώς και ότι και ότι αγνοεί η Επιτροπή την ύπαρξη παραγωγών με ακάλυπτη ποσόστωση και πριν από την εφαρμογή του ΟΠΓ, «*γεγονός που ουδέποτε εξέτασε ή και επιχείρησε να εξηγήσει και/ή ερμηνεύσει*» (βλ. σελ. 143 της γραπτής τους αγόρευσης). Επιπρόσθετα, κατά την πλευρά του αιτητή, είναι αναίτιολόγητος ο ισχυρισμός περί αποστέρησης της δυνατότητας των παραγωγών/μελών του ΠΟΑ να

παράγουν εντός των ορίων της ετήσιας τους ποσόστωσης, σε σχέση με το μέτρο ΟΠΓ, ενώ, περαιτέρω, αναιτιολόγητα η Επιτροπή προτίμησε ένα εναλλακτικό σύστημα εποχιακής πληρωμής, χωρίς να έχουν εξεταστεί οι διαφορετικές συνθήκες που επικρατούν σε άλλες χώρες, όπου εφαρμόζονται τα εν λόγω συστήματα. Έτι περαιτέρω, σύμφωνα πάντα με τον αιτητή, αναιτιολόγητη είναι και η εκ του αποτελέσματος εξέταση του μέτρου ΟΠΓ: επ' αυτού εγείρεται ο ισχυρισμός ότι λανθασμένα η Επιτροπή κάνει λόγο για εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού και ότι, συνεπώς, η ίδια κρίνει σκόπιμο να διερευνήσει τυχόν εξ αποτελέσματος περιορισμό του ανταγωνισμού λόγω του μέτρου ΟΠΓ, με αποτέλεσμα να τεκμαίρεται ότι η διαπίστωση περί εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού ήταν λανθασμένη. Τέλος, προβάλλεται ότι ανεπαρκής υπήρξε και η αιτιολόγηση της θέσης της Επιτροπής ότι το μέτρο ΟΠΓ εφαρμόστηκε, προκειμένου να διατηρήσει ο ΠΟΑ την τιμή του γάλακτος υψηλή και να κερδίζει σε βάρος των μελών του.

Εξετάζοντας την προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής, διαπιστώνω ότι όλες οι πιο πάνω αιτιάσεις του αιτητή απαντούνται κατά τρόπο ικανοποιητικό και, εν πάση περιπτώσει, έτσι ώστε να μην προκύπτει κενό αιτιολόγησης.

Ειδικότερα, σε σχέση με τον ισχυρισμό περί ανεπαρκούς αιτιολόγησης της θέσης της καθ' ης η αίτηση ότι οι ποσοστώσεις αποτελούν το όριο παραγωγής των παραγωγών μελών του ΠΟΑ, σχετικά είναι τα όσα καταγράφονται στις σελίδες 90 και 91 της προσβαλλόμενης απόφασης, όπου αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι *«Από το 2004 με διατάγματα του Υπουργού Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, γίνεται κατανομή στους παραγωγούς των ποσοστώσεων που συσσωρεύονται στο εθνικό απόθεμα από τις πωλήσεις των ποσοστώσεων (5% των ποσοστώσεων) και των ποσοτήτων που η Ε.Ε. με απόφασή της αύξανε ως εθνικές ποσοστώσεις. Από το 2009/2010 οι ποσοστώσεις αυξάνονται κατά 1% το χρόνο μέχρι το γαλακτοκομικό έτος 2013/2014.»* (αντίστοιχα καταγράφονται και στις παραγράφους 60 έως 64 του Σημειώματος της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 25.11.2013 (παράρτημα 5 στην έσταση της καθ' ης η αίτηση)). Συναφώς, στην απόφαση της Επιτροπής (βλ. σελ. 119) εκτίθεται ο «Πίνακας 2» (αντίστοιχος υπάρχει στο Σημείωμα της Υπηρεσίας), από τον οποίο προκύπτει ότι οι παραγωγοί του Π.Ο.Α άφησαν τις ετήσιες ποσοστώσεις τους ακάλυπτες για τρία έτη. Επιπρόσθετα, σχετικά είναι τα όσα καταγράφονται στις σελίδες 45 και 46 της προσβαλλόμενης απόφασης, σε σχέση με το θέμα των ποσοστώσεων και της παραγωγής εντός των μέγιστων ορίων της παραγωγικής ικανότητας των μελών του ΠΟΑ.

Ως προς δε τον ισχυρισμό περί αναιτιολόγητης εκ του αποτελέσματος εξέτασης του μέτρου ΟΠΓ, η Επιτροπή, ως καταγράφεται και στην προσβαλλόμενη απόφαση, παρά το γεγονός ότι το μέτρο ΟΠΓ αποτελεί εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, έκρινε σκόπιμη και την εξ αποτελέσματος εξέταση του μέτρου. Σχετικά επ' αυτού είναι τα όσα καταγράφονται στις σελίδες 100 και 101 της επίδικης απόφασης, αλλά και τα περιεχόμενα στις σελίδες 113 και 114, όπου, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. *«καθίσταται σαφές ότι συνίσταται στην αποστέρηση της δυνατότητας των παραγωγών να παράγουν στα όρια της ετήσιας ποσόστωσής τους, σε περίπτωση που σε συγκεκριμένους μήνες δεν παρήγαγαν την ποσόστωση που τους αναλογούσε, και επιπλέον στην αποστέρηση της δυνατότητάς τους να πωλούν την καθ' υπέρβαση της ποσόστωσης τους ποσότητα γάλακτος σε άλλους αγελαδοτρόφους [...]». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο Ο.Π.Γ. αποσκοπεί στον περιορισμό της παραγωγής καθώς περιορίζει εξ αντικειμένου τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμη και την εξ αποτελέσματος εξέταση της απόφασης του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ., παρότι κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο σε περιπτώσεις όπου υφίσταται εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού αλλά δύναται να αποβεί βοηθητική.»*. Σχετικά, επίσης, είναι και τα όσα καταγράφονται στις σελίδες 156-157 της απόφασης ως προς τους ισχυρισμούς του ΠΟΑ αναφορικά με τις

συμφωνίες διάθεσης γάλακτος μεταξύ του ΠΟΑ και των γαλακτοβιομηχανιών πελατών του.

Γενικότερα, εξετάζοντας την επίδικη απόφαση, καταλήγω ότι υπήρξε αυτή δεόντως και, εν πάση περιπτώσει, επαρκώς αιτιολογημένη, δυνάμενη ωσαύτως να υπαχθεί στον απαιτούμενο δικαστικό έλεγχο, ως η νομολογία πάγια και διαχρονικά απαιτεί (βλ. **Στέφανος Φράγκου ν. Δημοκρατίας (1998) 3 Α.Α.Δ. 270**). Παρατηρώ, συναφώς, ότι δίδεται από την Επιτροπή σαφής αιτιολόγηση σε κάθε περίπτωση, ούτως ώστε να μην αφήνονται αμφιβολίες ως προς το ποιος ήταν ο πραγματικός λόγος που την οδήγησε στη λήψη της απόφασής της (βλ. και άρθρο 28(1) του Νόμου 158(Ι)/1999).

Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί περί ελλιπούς και/ή ανεπαρκούς αιτιολογίας της επίδικης απόφασης δεν ευσταθούν και απορρίπτονται.

Περαιτέρω, κατ' επίκληση παράβασης του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου¹³, η πλευρά του αιτητή εγείρει εκ νέου ζήτημα πραγματικής και νομικής πλάνης της καθ' ης η αίτηση. Κατά τη σχετική εισήγηση, η Επιτροπή, κατά παράβαση των γενικών αρχών του Διοικητικού Δικαίου, προέβη σε

---

¹³ Σύμφωνα με την οποία, «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα (α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής [...]».

λανθασμένη αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση περίπτωσης, με αποτέλεσμα να καταλήξει εσφαλμένα στο συμπέρασμα ότι ο ΠΟΑ κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά και ότι προβαίνει σε κατάχρηση της εν λόγω δεσπόζουσας θέσης μέσω της επιβολής αθέμιτων τιμών, παραβιάζοντας ωσαύτως την προαναφερθείσα διάταξη. Εντός του πιο πάνω πλαισίου, εγείρονται επιμέρους ισχυρισμοί περί πλάνης και συγκεκριμένα ότι η Επιτροπή (i) λανθασμένα κατέληξε ότι ο ΠΟΑ κατέχει δεσπόζουσα θέση και πλανήθηκε ως προς την αγορά εντός της οποίας αυτός δραστηριοποιείται, (ii) υπέπεσε σε πλάνη αναφορικά με το πραγματικό κόστος του ΠΟΑ, καθότι η πραγματική τιμή που καταβάλλει ο ΠΟΑ στα μέλη του, για κάθε λίτρο γάλακτος που παραδίδουν, θα έπρεπε να υπολογιστεί ως μέρος του πραγματικού κόστους του ΠΟΑ, (iii) υπέπεσε σε πλάνη αναφορικά με την ταύτιση του κόστους παραγωγής και της οικονομικής αξίας και μάλιστα έπραξε αυτό χωρίς να προβάλει οποιαδήποτε αιτιολογία, (iv) υπέπεσε σε πλάνη αναφορικά με την εφαρμογή του τεστ της United Brands και μη αιτιολόγηση εφαρμογής του, (v) υπέπεσε σε πλάνη αναφορικά με το πραγματικό κόστος παραγωγής αγελαδινού γάλακτος, γεγονός που την οδήγησε σε αναιτιολόγητα συμπεράσματα και σε απόρριψη του κοστολογίου που απέστειλε ο ΠΟΑ και (vi) υπέπεσε σε πλάνη αναφορικά με το πραγματικό κόστος της πρότυπης αγελαδοτροφικής μονάδας του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ).

Δεν συμφωνώ με τις πιο πάνω θέσεις, εφόσον δεν εντοπίζεται πλάνη που θα μπορούσε να οδηγήσει στην ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης, σύμφωνα και με τις σχετικές νομολογιακές κατευθυντήριες που έχουν προεκτεθεί. Και πάλι, εξετάζοντας προσεκτικά την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν εντοπίζω να έχει υπάρξει εσφαλμένη από την καθ' ης η αίτηση αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που περιβάλλουν την υπό κρίση περίπτωση, η δε Επιτροπή, για κάθε επιμέρους περίπτωση παραθέτει, πέραν του σκεπτικού της, τη μεθοδολογία που ακολούθησε και τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της, με αποτέλεσμα να μην στοιχειοθετείται πλάνη ως προς την κατάληξή της περί δεσπόζουσας θέσης του αιτητή.

Αναφέρω χαρακτηριστικά τη σελίδα 124 της επίδικης απόφασης, όπου η καθ' ης η αίτηση επισημαίνει ότι *«η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση ενδέχεται να αποτελεί σοβαρή ένδειξη, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τα υπόλοιπα δεδομένα. Ενδεικτικά, μερίδιο αγοράς άνω του 75% θεωρείται per se δεσπόζουσα θέση, κάτω του 10% ανυπαρξία δεσπόζουσας θέσης, μεταξύ 20%-40% δεν είναι σαφές αν τίθεται ζήτημα ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης (grey zone) και από 50% και πάνω υφίσταται κατά μαχητό τεκμήριο δεσπόζουσα θέση»*. Όπως δε επισημαίνει και η συνήγορος της καθ' ης

η αίτηση επί του θέματος, το υψηλό μερίδιο αγοράς, σύμφωνα και με τη νομολογία των Δικαστηρίων της Ένωσης, αρκεί από μόνο του για την απόδειξη δεσπόζουσας θέσης (βλ. **Υπόθεση ΔΕΕ 85/76 Hoffman–La Roche, [1979] ECR 461, [1979] 3 CMLR 211**).

Περαιτέρω, στην προσβαλλόμενη απόφαση απαντούνται οι ισχυρισμοί περί λανθασμένης κατάληξης της Επιτροπής ως προς την υπό του ΠΟΑ κατοχή δεσπόζουσας θέσης, λόγω του ότι αυτή εξετάστηκε σε λανθασμένη αγορά (βλ. σελίδες 61-68 της απόφασης, όπου εκτίθεται η μεθοδολογία ορισμού της σχετικής αγοράς και η κατάληξη της Επιτροπής ότι «η σχετική αγορά που εξετάζεται στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας, είναι η αγορά παραγωγής και εμπορίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος»).

Ως προς τον ισχυρισμό περί πλάνης αναφορικά με το πραγματικό κόστος του ΠΟΑ (καθότι η πραγματική τιμή που καταβάλλει ο ΠΟΑ στα μέλη του, για κάθε λίτρο γάλακτος που παραδίδουν, θα έπρεπε να υπολογιστεί ως μέρος του πραγματικού κόστους του ΠΟΑ), σχετικά είναι τα όσα αναφέρονται στις σελίδες 49 και 50 της προσβαλλόμενης απόφασης, όπου, μεταξύ άλλων, γίνεται αναφορά σε δεδομένα που λήφθηκαν υπόψη, αλλά και στην προκαταρκτική έρευνα και

μεθοδολογία που ακολούθησε η Επιτροπή για να αξιολογηθεί η τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος.

Περαιτέρω, ως προς τον ισχυρισμό περί πλάνης αναφορικά με την ταύτιση του κόστους παραγωγής και οικονομικής αξίας, παρατηρώ ότι η καθ' ης η αίτηση παραπέμπει στον Πίνακα 4 της προσβαλλόμενης απόφασης (βλ. σελ. 128), καθώς και στις Γραφικές Παραστάσεις 1, 2 και 3 της απόφασης (σελ. 138, 142 και 145), όπου εκτίθενται οι τιμές γάλακτος και σχετικές συγκρίσεις. Επιπρόσθετα, στη σελίδα 126 της απόφασης, γίνεται αναφορά στο test της United Brands, στο οποίο αναφέρεται η πλευρά του αιτητή, και καταγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθείται για σκοπούς διαπίστωσης της επιβολής αθέμιτων τιμών. Όπως δε προκύπτει από τις σελίδες 125-127 της απόφασης, η Επιτροπή, αφού σημείωσε ότι *«υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις στη νομολογία και τη θεωρία σχετικά με την εφαρμογή του τεστ της United Brands»*, ανέφερε επίσης ότι, κατά την οικονομική ανάλυση που διενήργησε, άντλησε καθοδήγηση από την Υπόθεση United Brands¹⁴, προχώρησε και αξιολόγησε κατά πόσο η τιμή πώλησης από τον Π.Ο.Α προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες ήταν υπερβολική, δηλαδή αθέμιτη και/ή μη δίκαιη, και κατέληξε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα (σχετικές με το υπό συζήτηση ζήτημα

είναι και οι σελίδες 158-159 και 58 της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ και στις σελίδες 156-157 εκτίθενται οι πληροφορίες που η Επιτροπή συνέλεξε από τους βιομηχάνους).

Τέλος, ως προς τον ισχυρισμό περί πλάνης της Επιτροπής αναφορικά με το πραγματικό κόστος παραγωγής αγελαδινού γάλακτος (γεγονός που, κατά τον αιτητή, την οδήγησε σε αναιτιολόγητα συμπεράσματα και σε απόρριψη του κοστολογίου που απέστειλε ο ΠΟΑ), σχετικά είναι τα όσα εκτίθενται στις σελίδες 56 και 57 της επίδικης απόφασης.

Τονίζοντας εκ νέου ότι κρίση της Διοίκησης σε ζητήματα τεχνικής φύσης ή σε θέματα που απαιτούν τεχνικές γνώσεις είναι γενικά ανέλεγκτη και εκφεύγει του ακυρωτικού ελέγχου του Δικαστηρίου τούτου (βλ. **FIRST ELEMENTS EUROCONSULTANTS LTD, ανωτέρω**, και **LELLA KENTONIS, ανωτέρω**), καταλήγω ότι, στη βάση των όσων έχουν τεθεί ενώπιόν μου και εξετάζοντας την επίδικη απόφαση στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργείται από το παρόν Δικαστήριο, δεν εντοπίζω κενό έρευνας, αλλ' ούτε και να έχει εμφιλοχωρήσει οποιαδήποτε πλάνη στη λήψη αυτής. Οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί του αιτητή δεν έχουν έρεισμα και απορρίπτονται.

---

¹⁴ Υπόθεση C-27/76, *United Brands Company and United Brands Continental BV v. Επιτροπή*, [1978], Συλλογή Νομολογίας Δικαστηρίου, σελ. I-207, όπου το ΔΕΕ ανέπτυξε ένα τεστ δυο σταδίων για τον καθορισμό

Στη βάση δε των πιο πάνω, κρίνω ότι ως αβάσιμοι θα πρέπει να απρριφθούν και οι ισχυρισμοί περί ασυνέπειας της απόφασης της Επιτροπής με την ημεδαπή νομοθεσία και το Ενωσιακό δίκαιο, καθώς και οι ισχυρισμοί περί ανασφάλειας δικαίου, επειδή, σύμφωνα με τον αιτητή, η Επιτροπή δεν παρέχει καμία καθοδήγηση ως προς το ποσοστό απόκλισης μεταξύ τιμής και κόστους που θεωρεί εύλογη.

Το δε ζήτημα του ουσιώδους χρόνου που εγείρει η πλευρά του αιτητή στις σελίδες 185-186 της αγόρευσής της, απαντάται στη σελίδα 172 της προσβαλλόμενης απόφασης, όπου η Επιτροπή σημειώνει τα εξής:

«13.2.2. Διάρκεια Παραβάσεων

Ως έχει αναφερθεί παρόλο που ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας αφορά την περίοδο από 1/1/2009 μέχρι 28/5/2012, εντούτοις οι διαπιστωθείσες παραβάσεις είναι συνεχιζόμενες, αφού ο Π.Ο.Α. δεν έχει προχωρήσει σε αλλαγή των όρων των συμβολαίων και της ρήτρας αποκλειστικότητας, αλλά ούτε της εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. και του τρόπου τιμολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά τρόπο που να μην υφίστανται παραβάσεις του Νόμου.

Ειδικότερα, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, οι Συμφωνίες μεταξύ του Π.Ο.Α. και των αγελαδοτρόφων/μελών ισχύουν έως και σήμερα. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το ΟΠΓ ίσχυε από το 2009 έως και σήμερα. Τέλος, στη βάση των υπό εξέταση στοιχείων, διαπιστώθηκε

υπερβολική τιμολόγηση από τον Π.Ο.Α. κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, που αφορούσε την περίοδο 2009 έως και 2011.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε δήλωση ή και οποιοσδήποτε ενδείξεις που δεικνύουν ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις έχουν παύσει ή και ότι λήφθηκαν οποιαδήποτε μέτρα ή / και βήματα για παύση αυτών από τον Π.Ο.Α.».

Τέλος, ως αβάσιμος θα πρέπει να απορριφθεί και ο προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης περί ανεπαρκούς αιτιολόγησης και μη διενέργειας της δέουσας έρευνας και ως προς την επιβολή του διοικητικού προστίμου στον αιτητή. Επ' αυτού, οι συνήγοροι του αιτητή προβάλλουν ότι η Επιτροπή, εσφαλμένα και κατά παράβαση του άρθρου 3 του Νόμου, επέβαλε τρία πρόστιμα σε σχέση με τις παραβάσεις του εν λόγω άρθρου 3, καθότι, κατά τη σχετική εισήγηση, στο άρθρο 3(1) του Νόμου, προβλέπεται *μία* παράβαση.

Δεν συμφωνώ με τις πιο πάνω θέσεις. Επισημαίνεται εξ' αρχής η δυνατότητα που ο ίδιος ο Νόμος παρέχει στην Επιτροπή για επιβολή διακριτών προστίμων για κάθε παράβαση των διατάξεών του: σύμφωνα με το άρθρο 24(α), *«Για κάθε παράβαση των άρθρων 3 και/ή 6 την οποία διαπράττουν επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, η Επιτροπή δύναται, με απόφασή της, να λαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα [...]»*, ενώ, όπως αναφέρεται και στη γραπτή αγόρευση της συνηγόρου της καθ' ης

η αίτηση, την ίδια προσέγγιση έχει ακολουθήσει και η νομολογία (βλ. ***SGL Carbon AG v. Commission of the European Communities, Case C-328/05 P, ημερ. 10.5.2007***).

Εν προκειμένω, η καθ' ης η αίτηση διαπίστωσε 3 διαφορετικές παραβάσεις του άρθρου 3(1) του Νόμου: συγκεκριμένα, η παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου αφορούσε καθορισμό τιμών που προέκυπτε από τις συμβάσεις του αιτητή με τους αγελαδοτρόφους-μέλη του, η πρώτη παράβαση του άρθρου 3(1)(β) αφορούσε στις ρήτρες αποκλειστικότητας και μη διάθεσης που επέβαλλε με τις ίδιες συμβάσεις ο αιτητής στους αγελαδοτρόφους/μέλη του, ενώ η δεύτερη παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου αφορούσε στο μέτρο ΟΠΓ που είχε λάβει ο αιτητής. Συνεπώς, υφίστατο εν προκειμένω η δυνατότητα εκ μέρους της Επιτροπής να επιβάλει τις εν λόγω διακριτές κυρώσεις και/ή πρόστιμα στον αιτητή για κάθε μια από τις παραβάσεις του άρθρου 3 του Νόμου και δεν εντοπίζεται παραβίαση του εν λόγω άρθρου.

Περαιτέρω, εξετάζοντας το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης, σε σχέση πάντα με το ειδικότερο ζήτημα της επιβολής των επίδικων προστίμων (βλ. σελ. 160-176), δεν διαπιστώνω κενό αιτιολόγησής της. Αντίθετα, στο σώμα της απόφασης εκτίθεται με

επαρκή σαφήνεια η νομική βάση αυτής, καταγράφονται οι θέσεις του αιτητή, η υπό της Επιτροπής διενεργηθείσα αξιολόγηση, περιλαμβανομένης και της αξιολόγησης αναφορικά με τη φύση και τη σοβαρότητα των εν λόγω παραβάσεων, καθώς και, γενικότερα, το όλο σκεπτικό της Επιτροπής, που απέληξε στη συγκεκριμένη επιβολή προστίμων.

Ειδικότερα, καταγράφεται, μεταξύ άλλων, για ποιο λόγο η Επιτροπή δεν αποδέχθηκε ως ελαφρυντικό παράγοντα τη θέση του αιτητή *«ότι οι ρήτρες αποκλειστικότητας προβλέπονται από την Κ.Δ.Π. 520/2004»*, καταγράφονται τα αποτελέσματα στην αγορά των διαπιστωθεισών παραβάσεων του άρθρου 3 του Νόμου (εις απάντηση του ισχυρισμού του αιτητή ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ότι οι ρήτρες αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού δεν είχαν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, αφού κρίθηκε ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό εξ αντικείμενου), ενώ καταγράφονται επίσης το σκεπτικό και/ή τα συμπεράσματα της Επιτροπής αναφορικά με τις περιπτώσεις συγκεκριμένων παραγωγών που αποχώρησαν. Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά τις θέσεις του αιτητή ότι κανένα μέλος του δεν είχε υποβάλει σχετικό παράπονο προς αυτόν σε ό,τι αφορά τις σχετικές συμφωνίες του αιτητή με τους παραγωγούς, η Επιτροπή ρητά κατέγραψε στην απόφασή της ότι *«δεν μπορεί να αποδεκτεί αυτή τη θέση ως αιτιολογία*

για τη απόδειξη μη παράβασης ή/και μη υπαιτιότητας του Π.Ο.Α. αναφορικά με την σύναψη και εφαρμογή των εν λόγω συμφωνιών», ενώ, αναφορικά με τη θέση του αιτητή ότι οι ρήτρες αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού ήταν απαίτηση των μελών του, η καθ' ης η αίτηση ανέφερε στην απόφασή της (βλ. σελ. 167) ότι αυτό «επιβεβαιώνει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ότι ο Π.Ο.Α., ως ένωση επιχειρήσεων και τα μέλη του, συνέπραξαν μεταξύ τους με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων τους έναντι των γαλακτοβιομηχανιών και των καταναλωτών».

Επιπρόσθετα, παρατηρώ ότι η καθ' ης η αίτηση προχώρησε και εξέτασε, αιτιολογώντας επαρκώς, και τις λοιπές θέσεις που προέβαλε ο αιτητής και δη τη θέση του σε σχέση με τους τυποποιημένους όρους καθορισμού των τιμών αγοράς του αγελαδινού γάλακτος, καθώς και τις θέσεις του αιτητή σε σχέση με το μέτρο ΟΠΓ και το ζήτημα της υπερβολικής τιμολόγησης.

Συνεπώς, ούτε ως προς την επιβολή του διοικητικού προστίμου διαπιστώνεται οποιοδήποτε κενό έρευνας ή/και αιτιολογίας και οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί απορρίπτονται ως αβάσιμοι. Ισχύουν εν προκειμένω τα όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω σε σχέση με την επάρκεια της αιτιολόγησης της επίδικης απόφασης, η οποία και ως

προς το μέρος της αυτό υπήρξε δεόντως και/ή επαρκώς αιτιολογημένη, δυνάμενη ωσαύτως να υπαχθεί στον απαιτούμενο δικαστικό έλεγχο.

Ενόψει των πιο πάνω, δεν διαπιστώνεται λόγος ακύρωσης της επίδικης απόφασης και, συνακόλουθα, δε χωρεί επέμβαση του Δικαστηρίου.

Κατά συνέπεια, η προσφυγή αποτυγχάνει και απορρίπτεται, με έξοδα υπέρ της καθ' ης η αίτηση και εναντίον του αιτητή, ως αυτά θα υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και εγκριθούν από το Δικαστήριο.

Φ.ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.